

Banka Slovenije
izdaja

Smernice

**o oceni tveganja
pranja denarja in financiranja terorizma**

VSEBINA

OKRAJŠAVE	3
1. Namen, področje uporabe in opredelitev pojmov.....	4
1.1. Namen	4
1.2. Področje uporabe.....	4
1.3. Opredelitev pojmov	5
2. Splošno o oceni tveganja.....	6
2.1. Odgovornost zavezanca	7
2.2. Posodabljanje ocene tveganja.....	7
3. Ocena tveganja zavezanca.....	8
3.1. Metodologija OTZ.....	9
3.1.1. Inherentno tveganje.....	9
3.1.2. Kontrolno okolje	11
3.1.3. Preostalo tveganje (angl. Residual Risk)	14
3.2. Ukrepi zavezanca na podlagi OTZ.....	15
4. Ocena tveganja stranke.....	16
4.1. Kriteriji tveganja	16
4.1.1. Tveganje, povezano s stranko	16
4.1.2. Tveganje, povezano z geografskim območjem.....	18
4.1.3. Tveganje, povezano s produktom, storitvijo ali transakcijo.....	19
4.1.4. Tveganje, povezano z načinom nudenja storitev (distribucijska pot)	21
4.2. Metodologija OTS.....	21
4.3. Opredelitev izhodiščne OTS in njeno posodabljanje.....	22
4.4. Obseg pregleda glede na OTS.....	23
4.4.1. Običajni pregled.....	23
4.4.2. Poenostavljen pregled.....	24
4.4.3. Poglobljen pregled	24
4.4.3.1. Posebnosti poglobljenega pregleda PIO	25
4.4.3.2. Posebnosti poglobljenega pregleda strank, povezanih s Seznamom visoko tveganih tretjih držav	28
4.5. Prepoved poslovanja.....	30
4.6. Spremljanje poslovanja stranke	31
4.7. Preverjanje in posodabljanje podatkov in dokumentacije	31
5. Politika sprejemljivosti strank.....	34
6. Končne določbe.....	34

PRILOGA 1: Metodologija BS za OTZ	35
PRILOGA 2: Metodologija BS za OTS.....	35
PRILOGA 3: Sektorske smernice za posamezne zavezance	36
1. Posebnosti ocene tveganja za plačilne institucije	36
1.1. Kriteriji tveganja OTS.....	36
2. Posebnosti ocene tveganja za izdajatelje elektronskega denarja	39
2.1. Kriteriji tveganja OTS.....	39
3. Posebnosti ocene tveganja za menjalnice	41
3.1. Sektorske usmeritve glede pregleda stranke	41

OKRAJŠAVE

AMLD	Direktiva 2015/849/EU z dne 20. maja 2015 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma in Direktiva 2018/843/EU z dne 30. maja 2018 o spremembi Direktive 2015/849/EU o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma ter o spremembi direktiv 2009/138/ES in 2013/36/EU
BCBS	Baselski odbor za bančni nadzor (angl. Basel Committee on Banking Supervision)
BS	Banka Slovenije
DL	Dejanski lastnik
e-denar	Elektronski denar (ima enak pomen kot v zakonu, ki ureja plačilne storitve in sisteme)
EGP	Evropski gospodarski prostor, ki poleg držav članic EU zajema še države Norveška, Islandija in Lihtenštajn
FATF	Projektna skupina za finančno ukrepanje (angl. Financial Action Task Force)
FT	Financiranje terorizma
KDD	Centralna klirinško depotna družba
KYC	Poznavanje stranke (angl. Know Your Customer)
Moneyval	Odbor strokovnjakov za oceno ukrepov proti pranju denarja in financiranje terorizma v okviru Sveta Evrope (angl. Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism, Council of Europe)
PD	Pranje denarja
PIO	Politično izpostavljena oseba
Pooblaščenec	Pooblaščenec za preprečevanje pranja denarja in financiranje terorizma
PPDFT	Preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma
Seznam visoko tveganih tretjih držav	Seznam visoko tveganih držav, ki ga z delegiranim aktom na podlagi 10. člena Direktive 2015/849/EU sprejme Evropska komisija
Seznam držav, za katere velja povečano tveganje PD/FT	Vsakokratni Seznam držav, v zvezi s katerimi obstaja visoko in povečano tveganje za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma, ki je objavljen na spletni strani Urada
Smernice o dejavniki tveganja	Skupne smernice o dejavniki, ki bi jih kreditne in finančne institucije morale upoštevati pri določanju ocene tveganja pranja denarja in financiranja terorizma, povezanega s sklenjenim poslovnim razmerjem ali izvajanjem občasnih transakcij, ter o zagotavljanju poenostavljenega in poglobljenega pregleda stranke, z oznako JC 2017 37, ki so jih 4. 1. 2018 izdali evropski nadzorniki EBA-ESMA-EIOPA
Smernice	Smernice o oceni tveganja PD/FT, ki jih je 5. 11. 2019 potrdil Svet Banke Slovenije
STR	Poročilo o prijavi suma pranja denarja in financiranja terorizma FIU (angl. Suspicious Transaction Report)
Urad	Urad RS za preprečevanje pranja denarja, Cankarjeva 5, 1000 Ljubljana (slovenski FIU)
ZBS-1	Zakon o Banki Slovenije (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 59/11 in 55/17) v vsakokrat veljavnem besedilu
ZOUPAMO	Zakonom o omejevalnih ukrepih, ki jih Republika Slovenija uvede ali izvaja skladno s pravnimi akti in odločitvami, sprejetimi v okviru mednarodnih organizacij (Uradni list RS, št. 127/2006)
ZPPDFT-1	Zakon, ki ureja področje preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, v vsakokrat veljavnem besedilu

Na podlagi 31. člena ZBS-1 in 154. člena ZPPDFT-1 je Svet Banke Slovenije na seji dne 5. 11. 2019 sprejel:

Smernice o oceni tveganja pranja denarja in financiranja terorizma

1. Namen, področje uporabe in opredelitev pojmov

1.1. Namen

Za učinkovito obvladovanje tveganj PD/FT morajo zavezanci v skladu z določbami **ZPPDFT-1** ugotoviti in oceniti tovrstna tveganja ter na tej podlagi prilagoditi kontrolno okolje tako, da je to sorazmerno z ocenjenimi tveganji PD/FT.

BS v skladu s 154. členom ZPPDFT-1 izdaja te **Smernice**, s katerimi daje usmeritve glede izvajanja posameznih zahtev ZPPDFT-1, ki se nanašajo na:

- izdelavo ocene tveganja PD/FT;
- opredelitev ukrepov poenostavljenega pregleda;
- opredelitev ukrepov poglobljenega pregleda in
- opredelitev postopka za ugotavljanje politične izpostavljenosti stranke.

Pri izdaji Smernic je BS upoštevala tudi **Smernice o dejavnikih tveganja**, ki so jih januarja 2018 na podlagi AMLD izdali evropski nadzorni organi (EBA, ESMA, EIOPA) in katerih neposredno uporabo je BS za zavezance iz točke 1.2 Smernic določila s Sklepom o uporabi Smernic o dejavnikih, ki bi jih kreditne in finančne institucije morale upoštevati pri določanju ocene tveganja pranja denarja in financiranja terorizma, povezanega s sklenjenim poslovnim razmerjem ali izvajanjem občasnih transakcij ter o zagotavljanju poenostavljenega in poglobljenega pregleda stranke (Uradni list RS, št. 14/18). Smernice o dejavnikih tveganja določajo kriterije za oceno tveganja strank, pri čemer se navedeni kriteriji smiselno uporabljajo tudi za oceno tveganja zavezanca.

Zaradi učinkovitega obvladovanja tveganj PD/FT zavezanec v skladu s Smernicami pripravi oziroma posodobi obstoječe politike, postopke in kontrole. Zahtevano posodobitev politik, postopkov in notranjih kontrol zavezanec zagotovi v roku, opredeljenem v končnih določbah (*glej poglavje 6. Končne določbe*).

1.2. Področje uporabe

Smernice so namenjene naslednjim zavezancem, kot jih določa ZPPDFT-1:

1. **bankam, hranilnicam in podružnicam tujih bank;**
2. **plačilnim institucijam in plačilnim institucijam z opustitvijo;**
3. **izdajateljem e-denarja in izdajateljem e-denarja z opustitvijo;**
4. **menjalnicam.**

Smernice se smiselno uporabljajo tudi za **druge zavezance**, za katere je BS v skladu s prvim odstavkom 151. člena ZPPDFT-1 opredeljena kot pristojni nadzorni organ.

Nabor kriterijev tveganja in ukrepov, navedenih v Smernicah, ni izčrpen, zavezanci zato po potrebi smiselno upoštevajo tudi druge kriterije tveganja in ukrepe za učinkovito obvladovanje tveganj PD/FT.

Smernice se ne uporabljajo za omejevalne ukrepe, ki so v Republiki Sloveniji sistemsko urejeni z ZOUPAMO.

1.3. Opredelitev pojmov

Če ni določeno drugače, imajo izrazi v Smernicah enak pomen kot izrazi, uporabljeni v AMLD in ZPPDFT-1. V okviru Smernic imajo pojmi naslednji pomen:

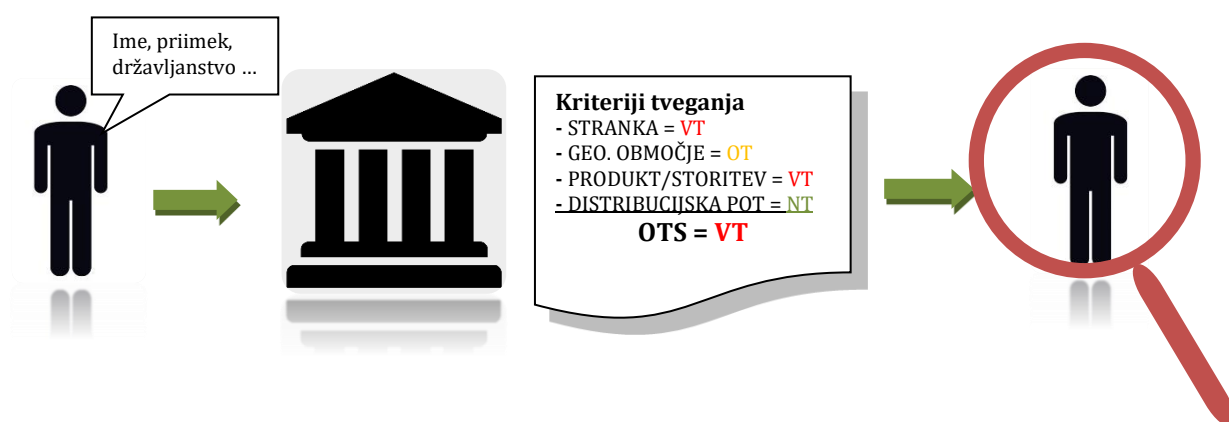
- **zavezanec** je oseba, ki je zavezanec v skladu s prvim odstavkom 4. člena ZPPDFT-1 in za katero je BS v skladu s prvim odstavkom 151. člena ZPPDFT-1 opredeljena kot pristojni nadzorni organ;
- **pristojni organ** je organ, pristojen za izvajanje nadzora nad izpolnjevanjem zahtev iz ZPPDFT-1, vključno z izpolnjevanjem zahtev, ki se nanašajo na oceno tveganj PD/FT (BS in Urad);
- **pristop, ki temelji na oceni tveganja (angl. Risk Based Approach)**, je pristop, pri katerem zavezanec ugotavlja, ocenjuje in razume tveganja PD/FT, ki jim je izpostavljen pri svojem poslovanju, ter na tej podlagi sprejme ustrezne ukrepe PPFT, sorazmerne z zaznanimi tveganji;
- **tveganje** je verjetnost, da se bo PD/FT zgodilo;
- **kriteriji tveganja** so spremenljivke, ki bodisi vsaka zase ali v kombinaciji z drugimi lahko povečajo ali zmanjšajo tveganje PD/FT;
- **inherentno tveganje (angl. Inherent Risk)** je tveganje, ugotovljeno pred vzpostavitvijo kontrolnega okolja;
- **kontrolno okolje** je sistem notranjih politik, postopkov in kontrol, ki jih je vzpostavil zavezanec z namenom blažitve tveganj PD/FT;
- **preostalo tveganje (angl. Residual Risk)** je tveganje, ki mu je zavezanec izpostavljen, po tem, ko sta bila ocenjena inherentno tveganje in učinkovitost kontrolnega okolja;
- **OTZ (ocena tveganja zavezanca)** je presoja, v kateri zavezanec analizira in oceni inherentno tveganje in kontrolno okolje, oceni preostalo tveganje ter tako identificira področja zavezanca, ki so bolj ali manj izpostavljena tveganjem PD/FT, kar je podlaga za sprejetje ustreznih ukrepov za obvladovanje tveganj;
- **OTS (ocena tveganja stranke)** je presoja kriterijev tveganj in ocena, ali posamezna stranka pomeni manjše ali večje tveganje, da bo zlorabila sistem zavezanca za namen PD/FT;
- **kategorija tveganosti stranke** označuje stopnjo tveganja stranke za PD/FT glede na OTS;
- **metodologija** je skupek pravil, postopkov in algoritmov, ki določajo način upoštevanja posameznih kriterijev tveganja v OTZ ali OTS;
- **privatno bančništvo (angl. Private Banking oziroma Wealth Management)** je storitev, ki jo zavezanec ponuja premožnim in vplivnim strankam, ki izvajajo transakcije zelo visokih vrednosti, ki jim zavezanec ponuja kompleksne ter individualno prilagojene produkte in storitve ter ki glede na vse prej navedeno pričakujejo ustrezno stopnjo zaupnosti in diskretnosti pri poslovanju;
- **rezident/nerezident** ima enak pomen kot v zakonu, ki ureja devizno poslovanje.

2. Splošno o oceni tveganja

Tveganje PD/FT je tveganje, da bo stranka izrabila finančni sistem za pranje denarja ali financiranje terorizma, oziroma tveganje, da bo stranka poslovno razmerje, transakcijo, produkt, storitev ali distribucijsko pot, ob upoštevanju dejavnika geografskega tveganja, posredno ali neposredno uporabila za PD/FT (prvi odstavek 13. člena ZPPDFT-1).

Zavezanec mora v skladu z ZPPDFT-1 oceniti tveganje PD/FT pri svojem poslovanju, na tej podlagi vzpostaviti politike, postopke in kontrole za učinkovito blažitev tveganj PD/FT ter pri tem eno izmed ključnih nalog na področju PPDPFT, ki je izvajati ukrepe pregleda stranke.

Z izvajanjem ukrepa pregleda stranke zavezanci pridobijo informacije o stranki ter skupaj s podatki o storitvah, produktih in distribucijskih poteh, ki jih stranka uporablja v sklopu sklenjenega poslovnega razmerja, ocenijo, v kolikšni meri je stranka tvegana z vidika PD/FT – **ocena tveganja stranke (OTS)**.

Namen OTS je ustrezno obvladovanje tveganj, ki jih za zavezanca predstavlja določena stranka. Zavezanec na podlagi OTS določi vrsto pregleda stranke (običajen, poglobljen ali poenostavljen), ki posledično vpliva tudi na pogostost spremljanja njenega poslovanja, vključno s postopkom rednega preverjanja in posodabljanja pridobljenih podatkov in dokumentacije o stranki.

Poleg ocenjevanja tveganj na ravni posamezne stranke zavezanci iz 1. točke poglavja 1.2 Smernic (glej 1.2 Področje uporabe) pripravijo tudi **oceno tveganja zavezanca (OTZ)**, v kateri so analizirane in ocenjene skupine ali vrste: strank, transakcij, produktov, storitev ali distribucijskih poti (inherentno tveganje) ter v kateri je ocenjena učinkovitost obstoječega kontrolnega okolja in izračunano preostalo tveganje. Na podlagi OTZ zavezanci iz 1. točke poglavja 1.2 Smernic ugotovijo tveganja PD/FT na ravni celotnega zavezanca, kar je podlaga za sprejetje ustreznih ukrepov, ki bodo ugotovljena tveganja PD/FT zmanjševali.

2.1. Odgovornost zavezanca

V skladu s pristopom, ki temelji na oceni tveganja (angl. Risk Based Approach), mora **OTS odražati posebnosti stranke in njenega poslovanja**, medtem ko mora **OTZ odražati posebnosti zavezanca in njegovega poslovanja**.

Zavezanci iz 1. točke poglavja 1.2 Smernic, ki imajo podružnice in hčerinske družbe v večinski lasti, morajo izdelati tudi OTZ skupine, v kateri so upoštevane OTZ posameznih družb, ki tvorijo skupino. Zavezanci, ki so del skupine, upoštevajo OTZ matične družbe.

Zavezanci iz 1. točke poglavja 1.2 Smernic opredelijo in dokumentirajo metodologijo za pripravo OTZ in tudi vsakokratno **OTZ**.

Zavezanci v notranjih politikah opredelijo metodologijo priprave OTS in kriterije tveganja, ki jih zavezanci upoštevajo pri izdelavi OTS.

OTZ in notranje politike iz prejšnjega odstavka mora **odobriti vodstvo zavezanca**.

2.2. Posodabljanje ocene tveganja

Ocena tveganja ni enkratni dogodek, temveč je kontinuiran proces. Zavezanci morajo oceno tveganja redno posodabljati, zlasti ob upoštevanju sprememb:

- (zunanjega) okolja, v katerem posluje zavezanec;
- predpisov;
- tehnik in trendov PD/FT;
- notranjega okolja zavezanca.

V skladu s tem mora zavezanec iz 1. točke poglavja 1.2 Smernic zagotoviti redno pregledovanje in posodabljanje OTZ ter notranjih politik OTS, vključno s kriteriji tveganja, ki vplivajo na OTS. Pri tem mora zavezanec zagotoviti vsaj:

- a) posodobitev **OTZ** enkrat **letno**, in sicer **najpozneje do 31. 3.** s podatki za preteklo leto;
- b) preverjanje in posodabljanje kriterijev tveganja in metodologije **OTS najmanj enkrat na dve (2) leti**;
- c) posodobitev OTZ, metodologije OTS in kriterijev tveganja ob vsaki pomembni spremembi (npr. uvedba novega produkta, poslovne prakse, distribucijskih poti, novih tehnologij ali organizacijskih sprememb). Posodobitev ni potrebna, če zavezanec oceni, da je vpliv pomembne spremembe na OTZ, metodologijo OTS in kriterije tveganja neznaten.

3. Ocena tveganja zavezanca

(OTZ)

Ocena tveganja zavezanca (OTZ) je **zavezancu v pomoč pri razumevanju tega, katera poslovna področja so izpostavljena večjemu tveganju za morebitne zlorabe z vidika PD/FT in na katerih je treba okrepiti kontrolno okolje, da bodo tveganja PD/FT uspešno obvladovana.** Tudi BCBS v Smernicah za učinkovito upravljanje tveganj PPDFT¹ ugotavlja, da učinkovito upravljanje tveganj PD/FT zahteva pravočasno prepoznavanje in oceno tveganj na ravni zavezanca ter pripravo in implementacijo ustreznih politik, postopkov in kontrol, sorazmernih s stopnjo ugotovljenega tveganja.

13. člen ZPPDFT-1 določa, da mora zavezanec opredeliti in oceniti tveganja, povezana s posameznimi skupinami ali vrstami strank, s katerimi ima sklenjeno poslovno razmerje; geografskimi območji, s katerih prihajajo stranke ali s katerimi so povezane transakcije zavezanca; s produkti in storitvami, ki jih ponuja; transakcijami, ki jih izvaja, ter distribucijskimi potmi, prek katerih ponuja produkte in storitve. Ob upoštevanju značilnosti (zlasti velikosti, vrste in obsega poslov, raznolikosti strank in poslovnih razmerij) zavezancev iz 1. točke poglavja 1.2 Smernic morajo ti za učinkovito opredelitev in oceno posameznih tveganj iz 13. člena ZPPDFT-1 opredeliti in oceniti tudi tveganje zavezanca, v okviru katerega upoštevajo posebnosti zavezanca in njegovega poslovanja.

OTZ se uporabi za naslednji namen:

- vodstvu zavezanca je v pomoč pri ugotavljanju, ali je na vseh poslovnih področjih oziroma v vseh poslovnih procesih vzpostavljen učinkovit sistem za obvladovanje tveganj PD/FT;
- je podlaga za razvoj ustrezne strategije za zmanjšanje ugotovljenega tveganja PD/FT (*npr. prenova politik in postopkov PPDFT, zagotavljanje zadostnih kadrovskih resursov, dodeljevanje ustreznih sredstev, zagotovitev tehnološke nadgradnje*).

Pri OTZ zavezanec upošteva kriterije tveganja na ravni skupine ali vrste strank, produktov, storitev, transakcij, geografskih območij, distribucijskih poti (**inherentno tveganje**) in vzpostavljeno **kontrolno okolje**. Poleg tega zavezanec upošteva tudi druge kriterije tveganja, ki bi lahko vplivali na njegovo OTZ, kot so tveganje na ravni države in sektorsko tveganje ter strategija poslovanja zavezanca v prihodnje (*npr. širjenje poslovne mreže, novi produkti, dodatno zaposlovanje*).

Pri pripravi metodologije za OTZ in tudi sami izvedbi OTZ dejavno sodeluje pooblaščenec, ki ima potrebne informacije in strokovno znanje, na podlagi katerih oceni, ali je OTZ v skladu z naravo in obsegom poslovanja zavezanca. Pri tem je ključna tudi vloga posameznih organizacijskih enot zavezanca, ki so v skladu z ZPPDFT-1 dolžne pooblaščenцу zagotoviti pomoč in podporo pri zagotavljanju potrebnih podatkov in dokumentacije za OTZ. V kolikor zavezanec pripravo OTZ v celoti prepusti drugi osebi ali organizacijski enoti pri zavezancu ali zunanjemu izvajalcu, mora pooblaščenec pregledati OTZ in podatke, ki so bili podlaga za pripravo, ter oceniti, ali OTZ izraža dejansko stanje zavezanca.

Ne glede na to, ali zavezanec sam pripravi OTZ ali pri tem uporablja zunanega izvajalca, mora **OTZ odražati posebnosti zavezanca in njegovega poslovanja.**

¹ Angl. Guidelines Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism (<https://www.bis.org/bcbs/publ/d405.pdf>).

3.1. Metodologija OTZ

OTZ mora zajemati celotno poslovanje zavezanca, tj. organizacijske enote, oziroma poslovna področja, na katerih je zavezanec izpostavljen tveganjem PD/FT. OTZ je sestavljena iz **ocene inherentnega tveganja in ocene vzpostavljenega kontrolnega okolja** ter se odraža v oceni preostalega tveganja (angl. Residual Risk).

OCENA TVEGANJA ZAVEZANCA		
Inherentno tveganje	Kontrolno okolje	Preostalo tveganje
Stranke	Upravljanje tveganj PPDFT	Na podlagi ocene inherentnega tveganja in kontrolnega okolja, ocenimo preostalo tveganje kot: <ul style="list-style-type: none">nizko tveganoobičajno tveganopovečano tveganovisoko tvegano
	Politike in postopki	
Geografska območja	Pregled stranke	
	Poročanje	
Produkti in storitve	Vodenje evidenc in hramba podatkov	
	Služba PPDFT	
Transakcije	Zaznava in poročanje suma PD/FT	
	Monitoring in kontrole	
Distribucijske poti	Izobraževanja	
	Neodvisna revizija	
Druga tveganja	Nadzorniški ukrepi	

OTZ je odvisna od velikosti zavezanca, njegove narave poslovanja oziroma politike do sprejemanja tveganj in posledično vzpostavljenih kontrol glede na tveganja.

V nadaljevanju so navedeni **kriteriji za oceno inherentnega tveganja in področja, na podlagi katerih zavezanci ocenijo kontrolno okolje** in ki jih morajo zavezanci upoštevati kot minimalni standard. Zavezanci upoštevajo spodaj navedene kriterije inherentnega tveganja ter kriterije znotraj področij kontrolnega okolja v obsegu in vsebini, kot so relevantna za zavezanca. Zavezanec predlagani nabor kriterijev dopolni glede na lastna tveganja PD/FT.

3.1.1. Inherentno tveganje

Inherentno tveganje je tveganje, ki mu je zavezanec izpostavljen pred vzpostavitvijo kontrolnega okolja. Pri ocenjevanju inherentnega tveganja zavezanec analizira kriterije tveganja, ki jih lahko združimo v naslednje skupine:

▪ Kriteriji tveganja, vezani na stranko

Zavezanec analizira število strank glede na vrste oziroma skupine strank, ki jih razvrsti glede na naslednje kriterije tveganja:

- stranke OTS (*npr. število strank, ki so razvrščene v kategorijo tveganosti stranke nizkega, običajnega oziroma visokega tveganja*);
- status stranke (*npr. število rezidentov, nerezidentov; število PIO; število družb, ki kotirajo na borzi vrednostnih papirjev, organi javne uprave in javna podjetja*);
- dejavnosti stranke (*npr. število družb, ki delujejo v visoko tvegani industriji oziroma katerih dejavnost je visoko tvegana*);
- ugled stranke (*npr. število prejetih poizvedb oziroma zahtev za zadržanje sredstev s strani Urada glede na stranko*);
- obnašanja stranke (*npr. število prijav suma PD/FT glede na stranko*).

▪ Kriteriji tveganja, vezani na geografsko območje

Zavezanec analizira, v kolikšnem obsegu posluje s strankami, ki so povezane z bolj in manj tveganimi geografskimi območji, glede na:

- sedež oziroma prebivališče stranke (*npr. število strank, ki imajo sedež ali stalno prebivališče na geografskem območju, ki predstavlja nizko, običajno, povečano ali visoko*

tvegano geografsko območje; stranka ima sedež ali stalno prebivališče v državi, za katero veljajo omejevalni ukrepi, ali v državi s Seznamom visoko tveganih tretjih držav);

- *državljanstvo stranke (npr. število strank, ki so državljani geografskega območja, ki predstavlja nizko, običajno, povečano ali visoko tveganega geografskega območja; število strank, ki so državljani države, za katero veljajo omejevalni ukrepi, ali države s Seznamom visoko tveganih tretjih držav).*

▪ **Kriteriji tveganja, vezani na produkt, storitev oziroma transakcije**

Produkti, storitve in transakcije, ki jih zavezanec ponuja strankam, lahko pomembno vplivajo na tveganje PD/FT. Zato se v okviru te skupine upošteva obseg poslovanja po posameznih vrstah produktov in storitev:

a) produkti:

- *računi (npr. obseg poslovanja na transakcijskih računih rezidentov/nerezidentov, obseg poslovanja na računih z e-banko, obseg poslovanja na varčevalnih računih, trgovalnih računih);*
- *kartice (npr. obseg poslovanja s predplačniškimi karticami);*
- *depoziti (npr. stanje depozitov);*
- *krediti (npr. stranke hipotekarnih, potrošniških, premostitvenih kreditov);*
- *drugi produkti, ki jih ponuja zavezanec;*

b) storitve (npr. obseg poslovanja v okviru storitev Western Union/Money Gram; trgovinskega financiranja; drugih storitev, ki jih ponuja zavezanec);

c) transakcije: pri teh upoštevamo obseg transakcij glede na tveganje geografskega območja in tudi glede na druge kriterije tveganj (npr. obseg transakcij, vezanih na geografsko območje z nizkim, običajnim, povečanim ali visokim tveganjem; obseg gotovinskega poslovanja).

▪ **Kriteriji tveganja, vezani na distribucijske poti**

Določene distribucijske poti predstavljajo višje tveganje PD/FT, zato jih je smiselno upoštevati pri oceni inherentnega tveganja. Pri tem je relevantno število strank, ki so sklenile poslovno razmerje z zavezancem prek posamezne distribucijske poti (npr. poslovna razmerja, sklenjena v osebni navzočnosti, prek tretje osebe, video identifikacije, agenta).

▪ **Druga tveganja**

- *velikost zavezanca (npr. število zaposlenih, poslovalnic, podružnic in hčerinskih družb);*
- *geografska izpostavljenost zavezanca (npr. sedež matične družbe, sedež podružnic in hčerinskih družb);*
- *kadrovske spremembe pri zavezancu (npr. v komercialnih službah, zalednih službah na mestu pooblaščenca);*
- *vzpostavljena informacijska podpora za PPFT (npr. kdo je razvil podporo, kako se obdelujejo zadetki, se obdelujejo pravočasno);*
- *sektorsko tveganje (npr. kot izhaja iz nadnacionalne in nacionalne ocene tveganja).*

Zaradi različne narave in načina poslovanja se inherentno tveganje ugotavlja za vsako poslovno področje, in sicer za **Poslovanje z občani** (fizične osebe), **Privatno bančništvo** (fizične in pravne osebe, ki jim zavezanec ponuja individualno obravnavo in posebne pogoje poslovanja, glej tudi poglavje 1.3 *Opredelitev pojmov*), **Poslovanje z malimi in srednjimi podjetji** (pravne osebe in fizične osebe, ki opravljajo dejavnost na trgu, npr. s.p., zasebniki), **Poslovanje z velikimi podjetji** (velika podjetja, ki ne spadajo pod katero izmed prej navedenih poslovnih področij), **Korespondenčno bančništvo** (banke in druge finančne institucije, s katerimi ima zavezanec sklenjeno kontokorentno poslovno razmerje), **Investicijsko bančništvo** (finančne institucije, pravne in fizične osebe, ki jim zavezanec ponuja investicijsko svetovanje in storitve).

Tovrstna razdelitev zavezancu omogoča prepoznavanje tveganj ne le na ravni zavezanca, temveč tudi na ravni posameznega poslovnega področja. V skladu s tem lahko zavezanec hitreje pristopi

k odpravljanju morebitnih ugotovljenih tveganj PD/FT z ukrepi, ki ustrezajo načinu poslovanja posameznega poslovnega področja.

Pri OTZ zavezanec upošteva vsaj zgoraj navedene kriterije tveganja, in tiste, za katere oceni, da vplivajo na njegovo izpostavljenost tveganjem PD/FT. Zavezanec znotraj posameznih skupin opredeli dodatne kriterije tveganj oziroma v analizo vključi še dodatna poslovna področja, če je to potrebno na podlagi posebnosti njegovega poslovanja.

Po opravljeni analizi kriterijev tveganja zavezanec **oceni inherentno tveganje**, pri čemer s stopnjo »nizko tveganje« oceni inherentno tveganje, kadar kriteriji ne predstavljajo večjega tveganja, medtem ko s stopnjo »visoko tveganje« označi inherentno tveganje, v katerem večina kriterijev pomeni visoko tveganje.

Stopnja inherentnega tveganja	Ocena
Nizko tveganje	1
Običajno tveganje	2
Povečano tveganje	3
Visoko tveganje	4

Zgoraj opisani kriteriji tveganja in Metodologija BS za oceno inherentnega tveganja so podrobneje prikazani v Prilogi 1 k Smernicam. Zavezanec lahko pripravi lastno metodologijo za ocenjevanje inherentnega tveganja, lahko pa uporabi Metodologijo BS kot enega od možnih načinov za pripravo OTZ. V tem primeru mora zavezanec Metodologijo BS uporabiti tako, da bo OTZ odražala posebnosti njegovega poslovanja.

3.1.2. Kontrolno okolje

Ko je inherentno tveganje ocenjeno, je treba v nadaljevanju ugotoviti, v kolikšni meri je vzpostavljeno kontrolno okolje učinkovito. Pri kontrolnem okolju se upoštevajo politike in postopki ter tudi kontrole, ki jih izvajajo zaposleni na prvi stopnji (na ravni organizacijskih enot), na drugi stopnji (na ravni Službe za PPDFT) in na tretji stopnji (na ravni Službe notranje revizije).

Pri ocenjevanju kontrolnega okolja zavezanec analizira kriterije tveganja, ki izvirajo iz njegovih politik, postopkov in kontrol, v okviru naslednjih področij:

▪ Upravljanje tveganj PD/FT

Vodstvo zavezanca je odgovorno za vzpostavitev učinkovitega upravljanja tveganj na področju PPFT. V skladu s tem mora vzpostaviti in spodbujati tako kulturo obvladovanja tveganj (angl. tone from the top), ki bo zagotavljala ustrezno zavedanje vseh zaposlenih, ter dosledno upoštevanje opredeljenih politik in postopkov (*npr. kako so vzpostavljene formalne in neformalne linije poročanja o tveganjih PD/FT, ustrezna umestitev funkcije za PPFT v organizacijsko shemo banke, ali je funkcija za PPFT prepoznana kot ključna funkcija*).

▪ Politike in postopki

Preveri se skladnost notranjih politik zavezanca z zakonskimi zahtevami in usmeritvami pristojnih nadzornih organov. V okviru OTZ zavezanec tudi preveri, ali je z notranjimi politikami in postopki zagotovljeno ustrezno obvladovanje ugotovljenih inherentnih tveganj (*npr. ali so notranje politike PPFT posodobljene v skladu z zakonskimi zahtevami in usmeritvami pristojnih organov, ali je zavezanec pravočasno implementiral politike skupine*).

▪ Pregled stranke

Pregled stranke je eden izmed temeljnih ukrepov PPFT. Ocenjuje se ustreznost kontrol, s katerimi zavezanec zagotavlja, da se ukrepi pregleda strank dosledno izvajajo in morebitne

ugotovljene pomanjkljivosti redno odpravljajo (*npr. nepravilnosti pri izvajanju pregleda strank, nepravilnosti pri izvajanju kontrol, ugotovljene nepravilnosti pri OTS*).

▪ **Poročanje**

Za učinkovito izvajanje nalog pooblaščenca je poleg ustreznega statusa in umestitve funkcije za PPFFT v organizacijsko shemo banke (kot je opredeljeno v točki »Funkcija PPFFT«), izjemno pomembna tudi vzpostavitev ustreznih poročevalskih tokov. V okviru ocene kontrolnega okolja se tako preveri, ali so vzpostavljene poročevalske linije med pooblaščencom in vodstvom (*npr. pogostost poročanja pooblaščenca vodstvu*) ter med pooblaščencom in zaposlenimi, odgovornimi za neposredno izvajanje nalog (*npr. pogostost poročanja poslovnih enot pooblaščenca*) oziroma nadzor nad izvajanjem nalog na področju PPFFT (*npr. pogostost poročil področnih koordinatorjev*).

▪ **Vodenje evidenc in hramba podatkov**

Zavezanec oceni, ali ustrezno zagotavlja evidence podatkov o strankah, poslovnih razmerjih in transakcijah, opravljenih v okviru poslovnega razmerja, ali občasnih transakcijah ter evidence o sporočenih podatkih Uradu. Prav tako zavezanec oceni, ali zaposleni ustrezno hranijo pridobljene podatke in dokumentacijo o stranki še deset let po opravljeni transakciji oziroma po prekinitvi poslovnega razmerja ter druge podatke, kot jih zahteva zakon (*npr. pomanjkljivosti pri hrambi podatkov, pridobljenih v okviru pregleda strank; ustreznost evidence podatkov, sporočenih Uradu*).

▪ **Funkcija PPFFT**

Preveri se umestitev funkcije za PPFFT v organizacijsko strukturo, število zaposlenih, ki izvajajo naloge PPFFT kot izključno delovno obveznost (pooblaščenec, namestniki), ter število oseb, ki te naloge izvajajo poleg svojih rednih nalog (namestniki, področni koordinatorji). Na tej podlagi se opravi presoja ustreznosti organizacijsko-kadrovskega ustroja na področju PPFFT glede na inherentno tveganje, ki mu je izpostavljen zavezanec (*npr. ali je zavezanec imenoval pooblaščenca, ali pooblaščenec/namestnik izvaja izključno naloge na področju PPFFT, ali področni koordinatorji svoje delo opravljajo kakovostno in učinkovito*).

▪ **Zaznava in poročanje suma PD/FT**

Sistem za PPFFT mora biti vzpostavljen tako, da zavezancu zagotavlja pravočasno prepoznavanje sumljivega poslovanja in poročanje Uradu. Pri tem se ocenita učinkovitost delovanja sistema za prepoznavanje odstopanj od običajnega poslovanja in tudi učinkovitost postopkov nadaljnje obravnave neobičajnega poslovanja, ki so podlaga za ugotavljanje sumljivega poslovanja in prijavo UPPD (*npr. ustrezno delovanje aplikativne podpore za prepoznavanje neobičajnega poslovanja, ustrezna obravnava zaznanih odstopanj, pravočasnost pri poročanju pooblaščenca/Uradu*).

▪ **Monitoring in notranje kontrole**

Zavezanci morajo zagotoviti redno notranjo kontrolo nad opravljanjem nalog PPFFT. V tem delu se ocenjuje predvsem učinkovitost kontrol, ki so vzpostavljene na drugi stopnji in za katere je pristojna Služba za PPFFT (*npr. število izvedenih drugostopenjskih kontrole, kakovost izvajanja drugostopenjskih kontrol, realizacija planiranih kontrol*).

▪ **Izobraževanja**

Zavezanec mora skrbeti za redno strokovno usposabljanje vseh zaposlenih, ki opravljajo naloge, ki se kakor koli nanašajo na PPFFT. V sklopu ocenjevanja kontrolnega okolja se v tem segmentu presoja, ali je bil uresničen letni plan izobraževanj, ali so bile v izobraževanje vključene vse ciljne skupine udeležencev in ali so teme izobraževanj v zadostni meri ustrezale inherentnim tveganjem, ki jim je izpostavljen zavezanec (*npr. realizacija letnega plana izobraževanj, število prisotnih na izobraževanjih*).

▪ **Neodvisna revizija**

Služba notranje revizije izvaja neodvisno preverjanje sistema za PPFFT z namenom odkrivanja morebitnih pomanjkljivosti ter okrepitve obstoječih politik, postopkov in kontrol zavezanca. Pri tem se presoja, ali je notranja revizija v sklopu svojih pregledov ugotavljala bistvene pomanjkljivosti oziroma kršitve, ki kažejo, da je treba kontrolno okolje okrepiti (*npr. pogostost revizijskih pregledov na področju PPFFT, ugotovljene kršitve, odprava kršitev*).

▪ **Nadzorniški ukrepi:**

V analizo kontrolnega okolja je treba vključiti tudi morebitne preglede pristojnih organov na področju PPFFT in njihove nadzorniške ukrepe (*npr. ali je bil izveden pregled pristojnega organa, ugotovljene kršitve, odprava kršitev*).

Zavezanec pri analizi kontrolnega okolja upošteva vsaj zgoraj navedena področja in tiste kriterije tveganja, za katere meni, da vplivajo na njegovo tveganje za PD/FT, pri čemer področja lahko še podrobneje razdeli na posamezne kriterije tveganja oziroma v analizo vključi še dodatna področja.

Po opravljeni analizi kriterijev tveganja znotraj posameznih področji kontrolnega okolja je **treba kontrolno okolje še oceniti**. Zavezanec z »dobro« oceni kontrolo, ki se izvaja učinkovito in redno in pri kateri niso bile ugotovljene pomanjkljivosti, medtem ko z oceno »slabo« označi kontrolo, ki ni učinkovita ali ne obstaja.

Ocena kontrolnega okolja	Ocena
Dobro kontrolno okolje	1
Sprejemljivo kontrolno okolje	2
Pomanjkljivo kontrolno okolje	3
Slabo kontrolno okolje	4

Zgoraj opisana področja in kriteriji tveganja ter Metodologija BS za ocenjevanje kontrolnega okolja so navedeni v **Prilogi 1** k Smernicam. Zavezanec mora pripraviti lastno metodologijo ocenjevanja kontrolnega okolja, lahko pa uporabi Metodologijo BS kot enega od možnih načinov za pripravo OTZ. V tem primeru mora zavezanec Metodologijo BS uporabiti tako, da bo OTZ odražala posebnosti njegovega poslovanja

Medtem ko je inherentno tveganje analiza in ocena kvantitativnih podatkov (število in obseg) kriterijev tveganja, je ocena kontrolnega okolja kvalitativne narave. **S tem razlogom ima pooblaščenec po zaključeni analizi in oceni inherentnega tveganja in kontrolnega okolja možnost predlagati, da se posamezna področja kontrolnega okolja ocenijo strožje ali manj strogo**, kot je opredeljeno v metodologiji OTZ (*npr. kontrola se izvaja manj pogosto, vendar se izkazuje za učinkovito*). Pooblaščenec lahko predlaga spremembo ocene kontrolnega okolja na podlagi strokovne presoje in ob upoštevanju značilnosti celotnega sistema PPFFT pri zavezancu. Sprememba ocene kontrolnega okolja, ki jo predlaga pooblaščenec, mora biti jasno dokumentirana in jo mora odobriti vodstvo zavezanca.

3.1.3. Preostalo tveganje (angl. Residual Risk)

Na podlagi analize in ocene inherentnega tveganja in kontrolnega okolja zavezanec oceni preostalo tveganje (**ocena preostalega tveganja**). Na podlagi ocene preostalega tveganja se zavezanec seznani s tem, ali vzpostavljen sistem omogoča učinkovito odkrivanje in preprečevanje PD/FT ali pa so potrebne izboljšave.

Ocena preostalega tveganja je izražena v eni izmed štirih stopenj:

▪ **Nizko preostalo tveganje**

Preostalo tveganje je ocenjeno kot nizko v primerih, ko je **inherentno tveganje** na ravni zavezanca ocenjeno kot **nizko** ali **običajno**, pri čemer je vzpostavljeno **kontrolno okolje** ocenjeno kot **dobro** ali **sprejemljivo**.

▪ **Običajno preostalo tveganje**

Preostalo tveganje je ocenjeno kot običajno v primerih:

- ko je **inherentno tveganje** ocenjeno kot **nizko**, kontrolno okolje pa kot **pomanjkljivo** ali **slabo**;
- ko je **inherentno tveganje** ocenjeno kot **visoko** ali **povečano**, pri čemer je **kontrolno okolje** ocenjeno kot **dobro**;
- ko je **inherentno tveganje** ocenjeno kot **običajno**, vzpostavljeno kontrolno okolje pa je ocenjeno kot **sprejemljivo**.

▪ **Povečano preostalo tveganje**

Preostalo tveganje je ocenjeno kot povečano v primerih, ko je **inherentno tveganje** ocenjeno kot **običajno** ali **povečano**, pri čemer je obstoječe kontrolno okolje ocenjeno kot **pomanjkljivo** ali **slabo**. Preostalo tveganje je povečano tudi, ko je **inherentno tveganje** ocenjeno kot **visoko** ali **povečano**, čeprav je vzpostavljeno **kontrolno okolje** ocenjeno kot **sprejemljivo**.

▪ **Visoko preostalo tveganje**

Preostalo tveganje je ocenjeno kot visoko v primerih, ko je **inherentno tveganje** na ravni poslovnega področja oziroma zavezanca ocenjeno kot **visoko** ali **povečano**, pri čemer je vzpostavljeno **kontrolno okolje** ocenjeno kot **pomanjkljivo** ali **slabo**.

OCENA TVEGANJA ZAVEZANCA					
OCENA PREOSTALEGA TVEGANJA		Kontrolno okolje			
		Dobro	Sprejemljivo	Pomanjkljivo	Slabo
Inherentno tveganje	Visoko				
	Povečano				
	Običajno				
	Nizko				

Pooblaščenec lahko predlaga, da se ocena preostalega tveganja zviša ali zniža za največ eno stopnjo (*npr. predvidena združitev z drugim zavezancem za PPDFT*). Razlogi za spremembo ocene preostalega tveganja morajo biti dokumentirani in jih mora odobriti vodstvo zavezanca.

Zavezanec vzpostavi lastno metodologijo ocenjevanja preostalega tveganja, pri čemer mora upoštevati naslednje:

- ocena preostalega tveganja naj nima več kot pet (5) stopenj tveganja;
- preostalo tveganje ne more biti ocenjeno kot nizko tveganje, kadar je inherentno tveganje ocenjeno kot visoko tveganje;

- preostalo tveganje ne more biti ocenjeno kot nizko tveganje, kadar je kontrolno okolje ocenjeno kot slabo.

Pri pripravi metodologije ocenjevanja preostalega tveganja zavezanec lahko upošteva Metodologijo BS o oceni preostalega tveganja, ki je v [Prilogi 1](#) k Smernicam.

3.2. Ukrepi zavezanca na podlagi OTZ

Po izvedeni OTZ sledijo nadaljnje aktivnosti:

1. **Zavezanec dokumentira OTZ:** opredeli kriterije tveganja, na podlagi katerih je analiziral in ocenil inherentno tveganje in kontrolno okolje, opiše metodologijo za oceno inherentnega tveganja, kontrolnega okolja in preostalega tveganja, pojasni oceno inherentnega tveganja, kontrolnega okolja in preostalega tveganja ter morebitne razloge za odstopanje od ocene kontrolnega okolja ali preostalega tveganja.
2. Ko je OTZ dokumentirana, jo **potrdi vodstvo zavezanca**.
3. Odgovorni zaposleni pri zavezancu (pooblaščenec, odgovorni član uprave ali drugi zaposleni) **rezultate OTZ predstavi odgovornim osebam** za posamezna poslovna področja in **notranji reviziji**.
4. Na podlagi OTZ zavezanec pripravi **ukrepe za obvladovanje tveganj PD/FT**, kot so predstavljeni v nadaljevanju.

Na podlagi ugotovljene stopnje preostalega tveganja v okviru izvedene OTZ zavezanec pripravi ukrepe, ki bodo morebitna ugotovljena tveganja PD/FT pri zavezancu zmanjšali. Če so bile med OTZ ugotovljene pomanjkljivosti v kontrolnem okolju (*npr. pomanjkljive politike ali postopki*) ali visoko inherentno tveganje, ki ga zavezanec ne obvladuje ustrezno (*npr. zaostanek pri obravnavi zaznanih odstopanj od običajnega poslovanja*), je treba pripraviti **akcijski načrt za odpravo ugotovljenih nepravilnosti in določiti rok, v katerem morajo biti pomanjkljivosti odpravljene**. Zaznane pomanjkljivosti morajo biti odpravljene v razumnem roku oziroma najpozneje do naslednje OTZ.

Stopnja preostalega tveganja v OTZ vpliva tudi na **strategijo zavezanca** na področju PPDFT in tudi na poslovnem področju. Zavezanec pri odločitvah, ali bo uvedel dodatne produkte ali storitve, vzpostavil nove distribucijske poti in ali bo v zvezi s tem treba nadgraditi obstoječe kontrolno okolje (*npr. dodatni kadri, IT-investicije*), upošteva ugotovitve OTZ.

OTZ vpliva tudi na **Politiko sprejemljivosti strank zavezanca**, torej, ali bo glede na ugotovljeno stanje inherentnega tveganja in vzpostavljeno kontrolno okolje sprejemal bolj tvegane ali manj tvegane stranke. Gre za poslovno odločitev zavezanca, ki pomembno vpliva na izvajanje ukrepov PPDFT na ravni zavezanca (*npr. dodatno izobraževanje zaposlenih, zmanjšanje obstoječih kontrol za manj tvegane stranke*) in tudi na ravni posamezne stranke.

4. Ocena tveganja stranke (OTS)

Zavezanec na podlagi ocene tveganja stranke (OTS) določi vrsto pregleda stranke (poglobljen, poenostavljen, običajen) in način spremljanja njenih poslovnih aktivnosti. Pri tem velja načelo sorazmernosti, v skladu s katerim so (ob upoštevanju OTS) bolj tvegane stranke predmet pogostejših in obsežnejših kontrol, manj tvegane pa so predmet manj pogostih in manj obsežnih kontrol.

Da bi lahko izvedli OTS z vidika PD/FT, je treba najprej:

- identificirati kriterije tveganja in
- določiti pomembnost oziroma vpliv posameznega kriterija tveganja na OTS.

V nadaljevanju so predstavljeni **kriteriji tveganja glede na stopnjo tveganja za PD/FT**, ki pomenijo minimalni standard.

Stopnja tveganja kriterija tveganja
Nizko tveganje
Običajno tveganje
Povečano tveganje
Visoko tveganje

Zavezanec lahko upošteva dodatne kriterije tveganja oziroma jih obravnava strožje, kot je opredeljeno v Smernicah. Ker se pri OTS uporablja pristop, ki temelji na oceni tveganja, posamezen kriterij tveganja še ne pomeni nujno umestitve stranke v kategorijo tveganosti stranke nizkega ali visokega tveganja, razen če je tako izrecno določeno v ZPPDFT-1 in Smernicah (stopnja kriterija tveganja »visoko tveganje« stranko avtomatično uvrsti v kategorijo tveganosti stranke visoko tveganje).

4.1. Kriteriji tveganja

Zavezanec kriterije tveganja opredeli glede na posamezne vrste tveganja, ki izvirajo iz:

- stranke same;
- geografskega območja;
- produkta, storitve oziroma transakcij;
- distribucijske poti, prek katere zavezanec ponuja produkt ali storitev;
- drugih tveganj.

4.1.1. Tveganje, povezano s stranko (angl. *Customer Risk*)

Tveganje, povezano s stranko, je tveganje, ki izhaja iz:

- **dejavnosti stranke** ter je tesno povezano s spremljanjem namena in obsega poslovanja pri zavezancu. Pri fizičnih osebah je zato pomemben podatek o statusu zaposlitve (*npr. obseg plačil je odvisen od delodajalca in delovnega mesta, upokojenec, študent, nezaposlen*); pri pravnih osebah podatek o dejavnosti (upoštevajo se glavna dejavnost, ki jo ima pravna oseba registrirano v poslovnem registru) oziroma industrija, v kateri delujejo;
- **statusa stranke** in je pri fizičnih osebah povezano s funkcijo, ki jo opravlja v okviru zaposlitve ali interesne dejavnosti (*npr. predsednik politične stranke – PIO*); pri pravnih osebah pa z njihovo statusno obliko (*npr. koncerni, fundacije, združenja in različne druge oblike partnerstev, zaradi katerih so stranke izpostavljene višjemu tveganju*);
- **ugleda stranke** in je povezano s t. i. »**negativnimi informacijami**«, ki jih ima zavezanec o stranki, bodisi na podlagi javno dostopnih podatkov (*mediji, informacije iz okolja, pri čemer je treba pri presoji tovrstnih informacij upoštevati tudi zanesljivost in verodostojnost*

vira – npr. kot negativne informacije se upoštevajo medijske objave o pravnomočni obsodbi osebe XY zaradi storitve kaznivega dejanja PD ali gospodarskega kriminala, ne pa dopisovanje po forumih o domnevnih dejanjih osebe XY), bodisi na podlagi internih informacij (npr. stranka je poneverila bančni instrument, zoper stranko je prejeta poizvedba Urada);

- **obnašanja stranke**, zlasti neobičajno oziroma sumljivo obnašanje vedenje stranke pred sklenitvijo poslovnega razmerja (npr. stranka ne želi razkriti zakonsko zahtevanih podatkov) ali med njegovim trajanjem (npr. stranka ne želi dostaviti dodatnih dokazil).

Zavezanec pri tem upošteva tudi **tveganja, vezana na osebe, ki so povezane s stranko** (zakoniti zastopnik, oseba, pooblaščenca za zastopanje, dejanski lastnik – DL).

V nadaljevanju je naveden nabor **kriterijev tveganj glede na stranko**, ki jih zavezanec mora upoštevati kot minimalni standard, pri čemer lahko zavezanec upošteva tudi dodatne kriterije oziroma spodaj navedene kriterije strožje obravnava.

STRANKA PO/FO	KRITERIJI TVEGANJA GLEDE NA STRANKO	STOPNJA TVEGANJA
FO	Stranka, katere istovetnost je bila preverjena na podlagi dovoljenja za začasno bivanje ali izkaznice prosilca za mednarodno zaščito	
FO	Stranka, njen zakoniti zastopnik ali oseba, pooblaščenca za zastopanje, je PIO, ožji družinski član PIO oziroma ožji sodelavec s PIO	
FO/PO	Stranka je rezident	
FO/PO	Stranka je nerezident	
FO/PO	V zvezi s stranko, zakonitim zastopnikom, osebo, pooblaščenca za zastopanje, ali DL so bile pridobljene negativne informacije	
FO/PO	V zvezi s stranko ali z njo povezano osebo so zaznani indikatorji suma PD/FT, na primer: <ul style="list-style-type: none"> - stranka ali z njo povezana oseba se vede neobičajno ali sumljivo; - stranka ne zagotovi zadostnih pojasnil glede ekonomske logike predvidenega poslovanja; - obstaja dvom glede verodostojnosti oziroma ustreznosti predložene dokumentacije; - stranka zahteva tajnost pri sklepanju poslovnega razmerja in ne želi razkriti določenih informacij, potrebnih med pregledom 	
FO/PO	Stranka, zakoniti zastopnik, oseba, pooblaščenca za zastopanje, ali DL je bila prijavljena Uradu zaradi suma PD/FT	
FO/PO	Urad je za stranko posredoval zahtevo za spremljanje poslovanja ali zahtevo za zadržanje sredstev	
FO/PO	Za stranko, zakonitega zastopnika, osebo, pooblaščenca za zastopanje, ali DL je prejeta poizvedba Urada	
PO	Družba, ki kotira na borzi vrednostnih papirjev, za katere veljajo zahteve glede razkritja in nalagajo zahteve za zagotavljanje ustrezne preglednosti DL	
PO	Kreditna ali finančna institucija s sedežem v državi članici EU ali tretji državi, ki ima vzpostavljene ustrezne mehanizme za PPDT	
PO	Organi javne uprave in javna podjetja Republike Slovenije	
PO	Družba v 100-odstotni lasti Republike Slovenije	
PO	Družbe, ki delujejo v industriji oziroma katerih dejavnost je: <ul style="list-style-type: none"> • posredovanje plačil (t. i. Money Services Business); • izdaja, posredovanje, hramba virtualnih sredstev oziroma druga dejavnost, povezana z virtualnimi sredstvi; • nevladne in neprofitne organizacije; • dobrodelne organizacije; • proizvajalci in trgovci z orožjem in drugo vojaško opremo; • rudarstvo in pridobivanje rudnin; • naftne in plinske družbe; • gradbeništvo; • farmacija; • prodaja, posredovanje nepremičnin; • prodaja zlata in drugih plemenitih kovin; • prodaja, posredovanje dragocenega blaga oziroma sredstev visoke vrednosti (npr. jahte, avtomobili, umetniški in starinski izdelki); 	

	• kazinoji in druge igre na srečo (stavnice, internetne igre na srečo itd.).	
PO	Lastniška struktura družbe je nenavadna ali prekomerno zapletena glede na naravo njenega poslovanja	
PO	Nenadna sprememba v lastniški strukturi ali končnega DL, ki je ni mogoče pojasniti	
PO	Družbe, ki izkazujejo lastništvo na podlagi delnic na prinosnika, pri čemer je lastništvo razvidno iz evidence imetnikov prinosniških delnic pri KDD	
PO	Družbe, ki izkazujejo lastništvo na podlagi delnic na prinosnika, pri čemer stranka razkrije lastništvo na podlagi pogodbe, notarskega potrdila ali delniške knjige tujega organa	
PO	Stranka je pravna oseba oziroma drug subjekt tujega prava, ustanovljena za določen namen (angl. Special Purpose Vehicle – SPV), ustanova (angl. Trust)	
PO	O kreditni ali finančni instituciji ali drugi pravni osebi, ki je dolžna izvajati ukrepe PPDFT, obstaja verodostojna informacija, da je s strani nadzornih organov prejela nadzorniške ukrepe za odpravo nepravilnosti na področju PPDFT ali administrativno kazen	
PO	Zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL je PIO, ožji družinski član PIO oziroma ožji sodelavec s PIO	
PO	Pravna oseba ustanovljena v korist PIO, oziroma zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL je tuja PIO	
PO	Ostale družbe, ki ne zapadejo med visoko ali nizko tvegane	

4.1.2. Tveganje, povezano z geografskim območjem

(angl. Country Risk)

Povečano tveganje predstavljajo države oziroma geografska območja, ki imajo šibek sistem za PPDFT, države z visoko stopnjo korupcije ali kriminala in države, zoper katere so mednarodne institucije uvedle omejevalne ukrepe. Zavezanec pri OTS upošteva tudi geografsko tveganje strank in z njimi povezanimi osebami (če je podatek glede na obseg pregleda na voljo), zlasti:

- pri fizičnih osebah državljanstvo in območje stalnega in začasnega prebivališča;
- pri pravnih osebah sedež registracije, kot je razviden iz poslovnega registra;
- pri zakonitem zastopniku, osebi pooblaščenca za zastopanje, in DL državljanstvo ter območje stalnega in začasnega prebivališča (če je podatek glede na obseg pregleda na voljo).

V nadaljevanju je naveden nabor **kriterijev tveganja glede na geografsko območje**, ki jih zavezanec mora upoštevati kot minimalni standard, pri čemer lahko zavezanec upošteva dodatne kriterije oziroma spodaj navedene kriterije strožje obravnava.

STRANKA PO/FO	KRITERIJI TVEGANJA GLEDE NA GEOGRAFSKO OBMOČJE	STOPNJA TVEGANJA
FO/PO	Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL je državljan države, za katero se ocenjuje nizko tveganje (članice EU ali tretje države, ki imajo učinkovit sistem preprečevanja PD/FT, nizko stopnjo korupcije ali drugih kaznivih dejanj)	
FO/PO	Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL ima sedež, stalno oziroma začasno prebivališče v državi, za katero se ocenjuje nizko tveganje (članice EU ali tretje države, ki imajo učinkovit sistem preprečevanja PD/FT, nizko stopnjo korupcije ali drugih kaznivih dejanj)	
FO/PO	Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL je državljan države, za katero se ocenjuje običajno tveganje (država ni ocenjena kot nizko, povečano ali visoko tvegana)	
FO/PO	Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL ima sedež, stalno oziroma začasno prebivališče v državi, za katero se ocenjuje običajno tveganje (država ni ocenjena kot nizko, povečano ali visoko tvegana)	
FO/PO	Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL je državljan države, za katero se ocenjuje povečano tveganje PD/FT (države, pri katerih obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma; države, zoper katere so bili sprejeti omejevalni ukrepi Varnostnega sveta OZN ali Evropske unije)	
FO/PO	Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL ima sedež, stalno oziroma začasno prebivališče v državi, za katero se ocenjuje povečano tveganje PD/FT (države, pri katerih obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma; države, zoper katere so bili sprejeti omejevalni ukrepi Varnostnega sveta OZN ali Evropske unije)	

FO/PO	Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL je državljan države, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav	
FO/PO	Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL ima sedež, stalno oziroma začasno prebivališče v državi, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav	
FO/PO	Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL ima sedež oziroma prebivališče na naslovu, za katerega je znano, da se uporablja le kot fiktivni naslov (v tujini tudi t. i. P.O. BOX)	

Ob upoštevanju tveganja za PD/FT posameznega geografskega območja zavezanec **pripravi in redno osvežuje lasten seznam geografskih območij**, pri čemer naj ta seznam vključuje vse države sveta.

Pri ocenjevanju tveganj geografskih območij se zavezancem priporoča uporaba različnih virov in uporaba pristopa, ki temelji na oceni tveganja. V skladu s tem pristopom posamezen vir še ne določa končne ocene tveganja geografskega območja, razen kadar tako določa ZPPDFT-1. Zavezanec posamezno geografsko območje oceni kot **nizko, običajno, povečano ali visoko tvegano**.

Obvezni viri, ki jih je zavezanec dolžan upoštevati pri oceni geografskega območja:

- seznam držav, ki ga Urad, v skladu z ZPPDFT-1, objavlja na svoji spletni strani in vključuje:
 - visoko tvegane tretje države s strateškimi pomanjkljivostmi, v katerih ne veljajo ustrezni ukrepi za PPFT;
 - države, pri katerih obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma;
- seznam držav, zoper katere so bili sprejeti omejevalni ukrepi Varnostnega sveta OZN ali Evropske unije².

Dodatni viri informacij, ki jih je smiselno upoštevati pri oceni geografskega območja:

- informacije iz industrije glede tipologij in nastajajočih tveganj glede geografskih območij;
- informacije mednarodnih organizacij in združenj, ki ocenjujejo države po različnih kriterijih, kot so poročila o medsebojnem ocenjevanju (*npr. FATF, Moneyval*), poročila o pomanjkljivem obdavčenju (*npr. OECD*), poročila o stanju korupcije (*npr. Transparency International*) in drugih kaznivih dejanjih (*npr. UN Office on Drugs and Crime*), FSAP poročilo Mednarodnega denarnega sklada (IMF FSAP reports);
- »črni« in »sivi« seznam držav FATF;
- status članstva posamezne države pri mednarodno priznanih organizacijah na področju PPFT (FATF, Moneyval);
- viri informacij iz verodostojnih in zanesljivih odprtih virov (*npr. poročila uglednih časopisov*);
- informacije, pridobljene na podlagi verodostojnih in zanesljivih komercialnih organizacij (*npr. Dow Jones, World Check, SWIFT*);
- nadnacionalna ocena tveganja Evropske komisije;
- nacionalna ocena tveganja posamezne države;
- lastno in strokovno znanje (*npr. poznavanje naslovov, ki se uporabljajo kot fiktivni naslov*).

4.1.3. Tveganje, povezano s produktom, storitvijo ali transakcijo (*angl. Product/Service/Transaction Risk*)

Pri produktih, storitvah in transakcijah zavezanec oceni tveganja, povezana:

- **s preglednostjo:** torej, v kolikšnem obsegu produkti, storitve, transakcije omogočajo stranki ali DL, da ostanejo anonimni oziroma da prikrijejo svojo identiteto;
- **s kompleksnostjo:** v kolikšnem obsegu je transakcija kompleksna in ali vključuje več strank ali več jurisdikcij (*npr. trgovinsko financiranje*) oziroma v kolikšnem obsegu

² Vezano na sezname omejevalnih ukrepov, priporočamo uporabo EU Sanctions Maps (vir: <https://sanctionsmap.eu/#/main>).

produkti ali storitve omogočajo plačila tretjih oseb ali sprejemajo preplačila, ki po navadi niso pričakovana;

- **z vrednostjo ali velikostjo:** v kolikšnem obsegu so produkti, storitve ali transakcije gotovinsko intenzivne in v kolikšnem obsegu poenostavljajo ali spodbujajo transakcije visoke vrednosti.

Poleg novih produktov in storitev zavezanec upošteva tudi značilnosti inovativnih rešitev pri zagotavljanju določenega produkta oziroma storitve (t. i. sodobne tržne poti).

V nadaljevanju je naveden nabor **kriterijev tveganj glede na produkt, storitev ali transakcijo**, ki jih zavezanec mora upoštevati kot minimalni standard, pri čemer lahko zavezanec spodaj navedene kriterije tudi strožje obravnava. Poleg spodaj navedenih produktov in storitev **mora** zavezanec v lastni metodologiji OTS upoštevati in oceniti tveganje tudi preostalih produktov in storitev, ki jih ima v svoji ponudbi, ter jih upoštevati pri posamezni OTS.

STRANKA PO/FO	KRITERIJI TVEGANJA GLEDE NA PRODUKT/STORITEV/TRANSAKCIJO	STOPNJA TVEGANJA
FP/PO	Produkti, ki predstavljajo nizko tveganje PD/FT: <ul style="list-style-type: none"> • hipotekarni krediti; • drugi namenski krediti nizke vrednosti, pri čemer se sredstva izplačajo neposredno prodajalcu blaga ali ponudniku storitev; • depoziti; • varčevalni računi; • transakcijski računi, namenjeni posebni kategoriji strank (upokojski računi, namenjeni za prejem pokojnine, otroški računi, namenjeni za varčevanje); • drugi produkti, za katere je zavezanec ocenil nizko tveganje za PD/FT. 	
FO/PO	Produkti, ki predstavljajo povečano tveganje: <ul style="list-style-type: none"> • predplačniške plačilne kartice; • plačilne in kreditne kartice brez omejitev pri poslovanju; • čeki; • sef; • leasing in druge kreditne pogodbe, pri katerih je plačnik tretja oseba; • fiduciarni račun oziroma računi, ki omogočajo računovodjem, odvetnikom in drugim subjektom, da izvajajo transakcije v imenu svojih strank prek računov pri banki; • produkti, povezani z virtualnimi sredstvi; • drugi produkti, za katere je zavezanec ocenil povečano tveganje za PD/FT. 	
FO/PO	Storitve, ki predstavljajo povečano tveganje: <ul style="list-style-type: none"> • privatno bančništvo; • investicijsko bančništvo; • trgovinsko financiranje; • storitve, povezane s trgovanjem z dragocenimi kovinami (npr. odkup zlata); • Western Union, MoneyGram; • storitve, povezane z virtualnimi sredstvi; • druge storitve, za katere je zavezanec ocenil povečano tveganje za PD/FT. 	
FO/PO	Produkti in storitve, ki jih je zavezanec ocenil kot običajno tvegane	
FO/PO	Transakcije, ki predstavljajo povečano tveganje in se upoštevajo v okviru spremljanja poslovnih aktivnosti (angl. Transaction Monitoring) ter lahko vplivajo na OTS: <ul style="list-style-type: none"> • stranka večinoma posluje z gotovino (vključno s pologi in dvigi na bankomatih, kar ni običajno za njeno registrirano dejavnost); • transakcije, pri katerih izvor sredstev ni poznan; • transakcija nima jasno razvidnega ekonomskega ali pravno utemeljenega namena; • število transakcij odstopa od običajnega obsega poslovanja stranke; • vrednost transakcije odstopa od običajnega obsega poslovanja stranke; • transakcije odstopajo od napovedanega namena poslovanja; • transakcije na predhodno spečem računu; • drobljenje transakcij (t. i. smurfing); • prilivna in takojšnja odlivna transakcija v podobnem ali enakem znesku; • druge neobičajne okoliščine pri izvajanju transakcij (npr. znatna in nepojasnjena geografska razdalja med sedežem banke in sedežem stranke, pogosto in nepojasnjeno izvajanje prenosa sredstev na različna geografska območja); 	

- transakcije z državami, ki so na Seznamu držav, za katere velja povečano tveganje PD/FT;
- transakcije, povezane z državami s Seznama visoko tveganih tretjih držav.

4.1.4. Tveganje, povezano z načinom nudenja storitev (distribucijska pot) (angl. Distribution Channel)

Gre za oceno, kako tvegana za zlorabo za namen PD/FT je distribucijska pot, prek katere zavezanec ponuja produkt ali storitev stranki. Pri tem mora zavezanec oceniti zlasti:

- v kolikšnem obsegu se produkt ali storitev ponuja/izvaja brez osebne navzočnosti stranke in
- ali se produkti oziroma storitve ponujajo prek tretjih oseb ter kakšna je narava odnosa med zavezancem in to tretjo osebo.

V nadaljevanju je naveden nabor **kriterijev tveganja glede na distribucijske poti**, ki jih zavezanec mora upoštevati kot minimalni standard, pri čemer lahko zavezanec upošteva tudi dodatne kriterije oziroma spodaj navedene kriterije strožje obravnava.

STRANKA PO/FO	KRITERIJI TVEGANJA GLEDE DISTRIBUCIJSKE POTI	STOPNJA TVEGANJA
FO	Produkt ali storitev se ponuja s pomočjo videoelektronske identifikacije (27. člen ZPPDFT-1)	(najmanj 1 leto)
FO/PO	Produkt ali storitev se ponuja v osebni navzočnosti stranke, zakonitega zastopnika	
FO/PO	Sklenitev poslovnega razmerja prek osebe, pooblaščenca za zastopanje	
FO/PO	Sklenitev poslovnega razmerja prek agenta/posrednika	
FO/PO	Sklenitev poslovnega razmerja na podlagi sredstev elektronske identifikacije (26. člen ZPPDFT-1)	
FO/PO	Sklenitev poslovnega razmerja prek tretje osebe	

4.2. Metodologija OTS

Zavezanec mora izdelati lastno metodologijo OTS, v kateri:

- ustrezno **ovrednoti zgoraj navedene kriterije tveganja** (ki obstojijo pri zavezancu), pri čemer morajo imeti najmanj tako stopnjo tveganja, kot je to opredeljeno v Smernicah;
- **upošteva, opredeli in ovrednoti morebitne dodatne (lastne) kriterije tveganja**, tako da v celoti zajame vse posebnosti svojega poslovanja;
- ob upoštevanju stopnje tveganja posameznih kriterijev **določi sistem ponderiranja kriterijev tveganja** ter v skladu s pristopom, ki temelji na oceni tveganja, zagotovi, da imajo bolj tvegani kriteriji večji vpliv na OTS;
- zagotovi, da **kriteriji tveganja s stopnjo visokega tveganja stranko avtomatično umestijo v kategorijo tveganosti stranke visokega tveganja** (npr. PIO, povezanost stranke z državo, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav);
- opredeli najmanj naslednje kategorije tveganosti stranke: **nizko tveganje, običajno tveganje** in **visoko tveganje** (zavezanec lahko opredeli več kategorij tveganosti stranke, pri čemer naj skupno število ne presega pet (5) kategorij).

Zavezanec zagotovi, da prihodki zavezanca, povezani s posamezno stranko oziroma produktom ali storitvijo, ne vplivajo na metodologijo OTS. Prav tako metodologija ne sme voditi do situacije, v kateri nobene stranke ne bi bilo mogoče uvrstiti v kategorijo tveganosti stranke visokega tveganja.

V **Prilogi 2** k Smernicam je podana **Metodologija BS za OTS, in sicer kot pripomoček zavezancem**. Zavezanci jo lahko uporabijo v celoti ali deloma ali pa za izdelavo OTS uporabijo lastno metodologijo OTS.

Na podlagi OTS zavezanec stranko umesti v eno izmed kategorij tveganosti stranke in ustrezno prilagodi izvajanje ukrepov za PPDFT (zlasti ustrezen obseg pregleda in skrbno spremlja poslovne aktivnosti stranke), kot je razvidno iz spodnje preglednice in podrobneje predstavljeno v nadaljevanju Smernic.

Kategorija tveganosti stranke	Vrsta pregleda stranke	Spremljanje poslovanja stranke ³	Preverjanje in posodabljanje podatkov in dokumentacije
Nizko tveganje	Poenostavljen pregled	Letno	3–5 let
Običajno tveganje	Običajni pregled	Polletno	2–3 leti
Visoko tveganje	Poglobljen pregled	Mesečno	1–2 leti

4.3. Opredelitev izhodiščne OTS in njeno posodabljanje

Zavezanec mora pred sklenitvijo poslovnega razmerja opraviti pregled stranke, v okviru katerega pridobi minimalno določen obseg podatkov, kot ga določa ZPPDFT-1 (*npr. sedež oziroma stalno prebivališče stranke, državljanstvo, informacija o PIO*). Na podlagi pridobljenih podatkov o stranki zavezanec izvede **izhodiščno OTS** in stranko umesti v ustrezno kategorijo tveganosti stranke.

Na podlagi izhodiščne OTS zavezanec določi **obseg podatkov in dokumentacije**, ki jo bo od stranke zahteval pred sklenitvijo poslovnega razmerja, v nadaljevanju pa tudi **način spremljanja njenega poslovanja** (angl. Transaction Monitoring) **ter pogostost preverjanja in posodabljanja podatkov in dokumentacije o stranki**, ter stranki določi izhodiščno kategorijo tveganosti stranke.

Zavezanec mora v sklopu pregleda stranke zagotoviti tudi redno in skrbno spremljanje poslovnih aktivnosti stranke, v okviru katerega presoja **kriterije tveganja, ki izhajajo iz poslovanja stranke**, ter tudi **spremembe osnovnih podatkov o stranki (posodabljanje OTS)**. Med trajajočim poslovnim razmerjem se lahko izkaže, da stranka predstavlja večje tveganje z vidika PPDFT, kot je bilo to razvidno iz podatkov, pridobljenih ob sklenitvi poslovnega razmerja. Pri tem gre praviloma za primere, v katerih je banka ob sklenitvi poslovnega razmerja stranko umestila v kategorijo tveganosti stranke nizkega ali običajnega tveganja, narava njenega dejanskega poslovanja pa kaže povečano tveganje z vidika PPDFT. V tem primeru zavezanec v okviru posodabljanja OTS v skladu s svojo metodologijo OTS upošteva dodatne kriterije tveganja in ustrezno **posodobi kategorijo tveganosti stranke**.

Zaradi učinkovitega preprečevanja tveganj PD/FT mora biti podatek o kategoriji tveganosti stranke vsakokrat na voljo zaposlenim pri zavezancu, ki so pri svojem delu dolžni obvladovati tveganja PD/FT. V skladu s tem se od zavezancev iz 1. točke poglavja 1.2 Smernic **pričakuje, da podatek o kategoriji tveganosti stranke vodijo v okviru informacijske podpore**, ki omogoča ustrezno sledljivost sprememb izhodiščne OTS.

V skladu s pristopom, ki temelji na oceni tveganja, se pri izvajanju OTS upoštevajo različni kriteriji tveganja, ki imajo različno stopnjo tveganja in posledično različno vplivajo na OTS, zato se zavezancem iz 1. točke poglavja 1.2 Smernic priporoča **vzpostavitev informacijske podpore, ki omogoča avtomatično izvedbo OTS in opredelitev kategorije tveganosti stranke**. Pri tem

³ Ne glede na kategorijo tveganosti stranke zavezanec zagotovi, da se posamezne visoko tvegane transakcije, na podlagi zahtev ZPPDFT-1 ali lastne ocene zavezanca, spremljajo sprotno – podrobneje *glej poglavje 4.6 Spremljanje poslovanja stranke*

mora sistem dopuščati ročno spremembo avtomatično opredeljene kategorije tveganosti stranke. Razlogi za ročno spremembo in zaposleni, ki je vnesel spremembo kategorije tveganosti stranke, morajo biti evidentirani.

4.4. Obseg pregleda glede na OTS

Zavezanec na podlagi kategorije tveganosti stranke določi vrsto pregleda stranke, ki vključuje pridobivanje podatkov o stranki, način spremljanja njenega poslovanja ter pogostost preverjanja in posodabljanja pridobljenih podatkov in dokumentacije. Pri tem velja načelo sorazmernosti, v skladu s katerim so bolj tvegane stranke predmet pogostejših in obsežnejših kontrol, manj tvegane stranke pa predmet manj pogostih in manj obsežnih kontrol.

V zvezi s strankami, za katere se na podlagi kriterijev tveganja **ugotavlja običajno tveganje z vidika PPDFT, zadošča izvajanje običajnega pregleda.**

Metodologija OTS mora vsebovati take kriterije tveganja, ki bodo prepoznali **visoko tvegane stranke z vidika PD/FT**, in v teh primerih je zavezanec dolžan izvesti **poglobljen pregled** pred sklenitvijo poslovnega razmerja in v nadaljevanju tudi poglobljeno spremljati njeno nadaljnje poslovanje.

Določen segment strank predstavlja nizko tveganje z vidika PD/FT, zato se v teh primerih dopušča izvajanje poenostavljenega pregleda.

Ob tem je treba izpostaviti, da je **zahteva po izvajanju poglobljenega pregleda zavezujoča**, za razliko od **možnosti izvajanja poenostavljenega pregleda**, ki je predmet odločitve zavezanca.

V skladu z ZPPDFT-1 in Smernicami zavezanec v svojih **notranjih politikah in aktih natančneje opredeli ukrepe običajnega, poenostavljenega in poglobljenega pregleda.**

4.4.1. Običajni pregled

Zavezanec s pregledom stranke na verodostojen način ugotovi in potrdi identiteto stranke ter ugotovi namen transakcije oziroma predvideno naravo poslovnega razmerja, s čimer zmanjšuje tveganje poslovanja z neznano stranko, ki bi poskušala izrabiti zavezanca za PD/FT.

V okviru običajnega pregleda zavezanec izvede naslednje ukrepe pregleda:

- ugotovi in preveri **istovetnosti stranke** na podlagi zakonsko zahtevanih podatkov in dokumentov;
- ugotovi in pridobi zakonsko zahtevane podatke o **dejanskem lastniku**;
- pridobi podatke o **namenu in predvideni naravi** poslovnega razmerja ali transakcije;
- preveri in ugotovi **politično izpostavljenost stranke**.

Kadar zavezanec na podlagi OTS in v skladu z metodologijo OTS za stranko izvaja običajni pregled, **spremlja poslovanje stranke polletno** ter na **2 do 3 leta preveri in posodobi dokumentacijo in podatke** pri stranki.

4.4.2. Poenostavljen pregled

Kadar zavezanec na podlagi OTS in v skladu z metodologijo OTS oceni, da lahko za stranko izvede poenostavljen pregled, je še vedno zavezan k izvajanju vseh ukrepov, predpisanih v sklopu pregleda stranke, le da so ti ukrepi lahko nekoliko poenostavljeni, kar med drugim dopušča:

- **manjši nabor podatkov** o stranki, zakonitem zastopniku oziroma osebi, pooblaščen za zastopanje;
- **podatek o namenu in naravi poslovnega razmerja** se zahteva le, če ni razviden iz samega poslovnega razmerja (*npr. namenski kredit, depozit*);
- **manj pogosto spremljanje poslovanja** stranke (**letno**) in
- **daljše časovno obdobje za preverjanje in posodabljanje dokumentacije in podatkov** na stranki (**3 do 5 let**).

Zgoraj navedeni poenostavljeni ukrepi veljajo za fizične in tudi pravne osebe, za slednje pa še dodatno:

- **poenostavljeno preverjanje zakonitega zastopnika oziroma osebe, pooblaščne za zastopanje:** v primerih, ko zavezanec v skladu z ZPPDFT-1 pridobi podatke z vpogledom v originalno ali overjeno dokumentacijo iz ustreznega registra oziroma z neposrednim vpogledom v register, **ni potrebna osebna navzočnost** zakonitega zastopnika ali osebe, pooblaščne za zastopanje pravne osebe;
- **poenostavljeno preverjanje DL**, tako da zavezanec zakonsko zahtevane podatke o DL pridobi na podlagi izjave zakonitega zastopnika ali osebe, pooblaščne za zastopanje, in ne z vpogledom v originalno ali overjeno dokumentacijo iz ustreznega registra oziroma z neposrednim vpogledom v register.

4.4.3. Poglobljen pregled

Poglobljen pregled poleg ukrepov, predpisanih v okviru običajnega pregleda, zavezancu nalaga obveznost izvajanja dodatnih ukrepov zaradi boljšega obvladovanja tveganj, ki jih predstavljajo stranke oziroma poslovna razmerja, ki v skladu z OTS in metodologijo OTS zahtevajo izvajanje poglobljenega pregleda.

Zavezanec z metodologijo OTS zagotovi, da se poglobljeni pregled vedno izvede v primerih, ko to določa **ZPPDFT-1**, in to je v naslednjih primerih:

- **kontokorentno razmerje** z banko ali drugo podobno kreditno institucijo, ki ima sedež v tretji državi;
- poslovno razmerje s **PIO**;
- poslovno razmerje s **stranko, povezano z državo, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav**;
- poslovno razmerje, sklenjeno z uporabo **videoelektronske identifikacije**;
- poslovno razmerje, v katerem je zavezanec **na podlagi ocene tveganja ugotovil povečano tveganje za PD/FT**.

V primeru izvajanja poglobljenega pregleda zavezanec upošteva ukrepe poglobljenega pregleda, kot jih zahteva ZPPDFT-1. Ko ZPPDFT-1 ne določa ukrepov poglobljenega pregleda, zavezanec pa je na podlagi ocene tveganja ugotovil povečano ali visoko tveganje PD/FT, izvede enega ali več spodaj navedenih ukrepov poglobljenega pregleda:

- **dodatno preverjanje podatkov o dejavnosti stranke:** preverjanje, ali se dejavnost pravne osebe smiselno ujema z dejavnostjo dobaviteljev ali kupcev, dokazilo o zaposlitvi stranke, ki je fizična oseba; dodatna preverjanja ugleda stranke in z njo povezanih oseb (*npr. medijske informacije*);
- **dodatno preverjanje podatkov o namenu in predvideni naravi sklenjenega poslovnega razmerja:** zlasti obseg in namen gotovinskega poslovanja ter obseg in destinacije čezmejnega poslovanja;
- pridobivanje podatkov o **izvoru sredstev in premoženja:** dodatno se pri novoustanovljenih pravnih osebah pridobijo podrobnejše informacije in dokazila o viru

financiranja, pri fizičnih osebah pa se preverijo navedbe o izvoru sredstev s splošnim premoženjskim stanjem te osebe (*npr. glede na njeno zaposlitev, splošno vedenje o stranki*);

- **odobritev** poslovnega razmerja s strani **odgovorne osebe, ki zaseda položaj višjega vodstva**;
- **presoja** skladnosti poslovnega razmerja **s strani strokovne službe PPDFT** (*v izjemnih primerih, ko je potrebna strokovna presoja in ocena tveganj PD/FT – npr. sklepanje poslovnih razmerij s strankami na listah omejevalnih ukrepov, spremljanje poslovanja PIO*);
- **pogostejše spremljanje poslovanja** stranke (**mesečno**) in
- **krajše časovno obdobje za preverjanje in posodabljanje** dokumentacije in podatkov na stranki (**1 do 2 leti**).

Zavezanec v skladu z notranjo politiko sprejemljivosti strank opredeli, katere od zgoraj navedenih ukrepov poglobljenega pregleda bo izvajal pri poslovanju z visoko tveganimi strankami, pri čemer sta **pogostejše spremljanje poslovanja stranke ter krajše časovno obdobje za preverjanje in posodabljanje dokumentacije in podatkov na stranki⁴ obvezni sestavini poglobljenega pregleda** (razen kadar ZPPDFT-1 in Smernice določajo drugače, *npr. posebnosti glede PIO in strank, ki so povezane z državami s Seznama visoko tveganih tretjih držav*).

Zaradi učinkovitega obvladovanja tveganj PD/FT lahko zavezanec poleg ukrepov, navedenih zgoraj, izvaja tudi druge ukrepe poglobljenega pregleda.

4.4.3.1. Posebnosti poglobljenega pregleda PIO

PIO predstavlja visoko tveganje PD/FT zaradi tveganja, da bo uporabil pooblastila in vpliv, ki izhajajo iz javne funkcije, ki jo opravlja, v osebno korist, v korist družinskih članov, sodelavcev ali drugih pravnih in fizičnih oseb. S tem razlogom ZPPDFT-1 določa PIO kot fizično osebo, za katero so zavezanci vedno dolžni izvajati **ukrepe poglobljenega pregleda**, kar poleg ukrepov običajnega pregleda vključuje še:

- pridobitev podatkov o premoženjskem stanju in podatkov o izvoru sredstev, s katerimi bo stranka poslovala pri zavezancu;
- pisna odobritev nadrejene odgovorne osebe, ki zaseda položaj višjega vodstva, pred sklenitvijo novega poslovnega razmerja;
- še zlasti skrbno spremljanje transakcij in drugih poslovnih aktivnosti stranke.

Preverjanje politične izpostavljenosti

Zavezanec mora v skladu z ZPPDFT-1 opredeliti postopek, s katerim ugotavlja, ali je stranka, njen zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali dejanski lastnik PIO. Za ta namen se od zavezancev iz 1. točke poglavja 1.2 Smernic v skladu s temi smernicami zahteva postopek avtomatičnega ugotavljanja politične izpostavljenosti strank in z njimi povezanih oseb s pomočjo komercialnih zbirk podatkov PIO.

Postopek ugotavljanja, ali je stranka PIO, se zahteva pred sklenitvijo poslovnega razmerja in tudi med trajanjem poslovnega razmerja. Zavezanec je dolžan preveriti politično izpostavljenost strank **ob prejemu informacij, ki lahko vodijo v politično izpostavljenost** (*npr. volitve v državni zbor, informacije o imenovanju novega nadzornega sveta družbe v državni lasti*), vendar pa najpozneje med preverjanjem in posodabljanjem pridobljenih podatkov in dokumentacije o stranki (v skladu z metodologijo OTS in kategorijo tveganosti stranke). Zavezanci, ki imajo

⁴ V skladu z 49. členom ZPPDFT-1 mora zavezanec ves čas poslovnega razmerja skrbno spremljati poslovne aktivnosti, ki jih stranka izvaja pri zavezancu. V skladu s četrtnim odstavkom omenjenega člena mora zavezanec zagotoviti, da sta obseg in pogostost izvajanja ukrepov skrbnega spremljanja poslovnih aktivnosti stranke prilagojena tveganju PD/FT, ki mu je zavezanec izpostavljen pri opravljanju posameznega posla oziroma pri poslovanju s stranko. To tveganje zavezanec določi na podlagi ocene tveganja.

vzpostavljeno avtomatično preverjanje PIO, obstoječe stranke preverijo ob spremembah relevantnih podatkov in ob spremembah podatkov PIO v komercialnih bazah.

Ne glede na postopek preverjanja PIO (avtomatični – na podlagi komercialnih baz ali z izdajo PIO vprašalnika) mora zavezanec zagotoviti, da pri OTS upošteva tudi informacije glede stranke ali z njo povezane osebe o politični izpostavljenosti, s katerimi se seznani iz drugih virov.

Vsi PIO niso enako tvegani za PD/FT, zato bi bila enaka obravnava vseh PIO nesorazmeren ukrep. V nadaljevanju so navedene usmeritve, ki omogočajo razlikovanje med manj in bolj tveganimi PIO.

Novo poslovno razmerje

Ko zavezanec pri sklepanju novega poslovnega razmerja s stranko (**fizično osebo**) ugotovi, da je **stranka, njen zakoniti zastopnik ali oseba pooblaščenca za zastopanje, PIO**, je dolžan izvesti ukrepe poglobljenega pregleda, kot jih navaja ZPPDFT-1, in stranko razvrstiti v kategorijo tveganosti stranke, ki je enaka ali primerljiva kategoriji tveganosti stranke visokega tveganja, kot jo določa metodologija BS.

Pri sklepanju poslovnih razmerij s **pravnimi osebami** mora zavezanec prav tako preveriti morebitno politično izpostavljenost **zakonitega zastopnika, osebe, pooblaščenca za zastopanje, in DL**. Obseg poglobljenega pregleda, ki veljajo za PIO, se v teh primerih nanaša na **pravno osebo**, pri čemer je treba upoštevati naslednje posebnosti glede ukrepov poglobljenega pregleda:

- a) Zavezanec sklepa poslovno razmerje s **pravno osebo, ki je v večinski lasti države, z diplomatskimi ali konzularnimi predstavništvi ali drugimi državnimi oziroma mednarodnimi institucijami, opredeljenimi v ZPPDFT-1**, pri čemer so njihovi zakoniti zastopniki PIO zaradi same funkcije, ki jo opravljajo (*npr. veleposlanik, predsednik uprave podjetja v večinski lasti države*):
 - *Kategorija tveganosti stranke:* V teh primerih zavezanec podatek o PIO upošteva kot enega od kriterijev tveganja glede na stranko s stopnjo »povečanega tveganja« ter skupaj z drugimi kriteriji tveganja izvede OTS in stranko umesti v ustrezno kategorijo tveganosti stranke.
 - *Obseg pregleda in spremljanja poslovanja stranke:* Obseg pregleda stranke in pogostost spremljanja poslovanja stranke se izvaja v skladu s kategorijo tveganosti stranke – poenostavljen, običajen ali poglobljen pregled/mesečno, polletno, letno.
 - *Ukrepi:* Zavezanec pridobi pisno odobritev nadrejene odgovorne osebe, ki zaseda položaj višjega vodstva, in mnenje pooblaščenca glede ustreznosti kategorije tveganosti stranke.
- b) Zavezanec sklepa poslovno razmerje s **pravno osebo, katere zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL je PIO** oziroma je **znano, da je bila pravna oseba ustanovljena v korist PIO**.
 - *Kategorija tveganosti stranke:* Zavezanec je dolžan stranko umestiti v kategorijo tveganosti stranke, ki je enaka ali primerljiva kategoriji tveganosti stranke visokega tveganja, kot jo določa metodologija BS.
 - *Obseg pregleda in spremljanja poslovanja stranke:* Zavezanec je dolžan izvesti poglobljen pregled stranke (4.4.3 Poglobljen pregled) in njeno poslovanje spremljati mesečno (4.6 Spremljanje poslovanja stranke).
 - *Ukrepi:* Zavezanec pridobi podatke o premoženjskem stanju in podatke o izvoru sredstev, s katerimi bo pri zavezancu poslovala stranka (torej pravna oseba), ter pisno odobritev nadrejene odgovorne osebe, ki zaseda položaj višjega vodstva.

c) Zavezanec sklepa poslovno razmerje s pravnimi osebami, katerih zakoniti zastopnik, oseba, pooblaščenca za zastopanje, ali DL je tuja fizična oseba.

- *Kategorija tveganosti stranke:* Zavezanec je dolžan stranko umestiti v kategorijo tveganosti stranke, ki je enaka ali primerljiva kategoriji tveganosti stranke visokega tveganja, kot jo določa metodologija BS.
- *Obseg pregleda in spremljanja poslovanja stranke:* Zavezanec je dolžan izvesti poglobljen pregled stranke (4.4.3 Poglobljen pregled) in njeno poslovanje spremljati mesečno (4.6 Spremljanje poslovanja stranke).
- *Ukrepi:* Zavezanec pridobi podatke o premoženjskem stanju in podatke o izvoru sredstev, s katerimi bo pri zavezancu poslovala stranka (torej pravna oseba), pisno odobritev nadrejene odgovorne osebe, ki zaseda položaj višjega vodstva in mnenje pooblaščenca, v katerem slednji oceni, ali razlogi, zaradi katerih tuja PIO sklepa poslovno razmerje prek pravne osebe in zunaj države, v kateri ima javno funkcijo, predstavljajo morebitno tveganje PD/FT.

Pridobivanje podatkov o izvoru sredstev in premoženja

Pri pridobivanju podatkov o izvoru sredstev in premoženja, ki so ali bodo predmet poslovnega razmerja, **zavezanec upošteva tveganje, ki ga predstavlja PIO** oziroma stranke, povezane z njo. Podatki o **izvoru premoženja** se pridobijo iz javno dostopnih evidenc ali listin in druge dokumentacije, ki jih zavezancu predloži stranka, oziroma, če to ni mogoče, neposredno iz pisne izjave stranke⁵. Podatek o **izvoru sredstev** se pridobi neposredno od stranke, saj vpliva tudi na namen in obseg poslovanja stranke pri zavezancu.

Obstoječa stranka

Ko obstoječa stranka, zakoniti zastopnik, oseba, pooblaščenca za zastopanje, ali DL postane PIO med trajanjem poslovnega razmerja (glej *Preverjanje politične izpostavljenosti*), zavezanec pozna stranko in njeno poslovanje, zato izvede ukrepe poglobljenega pregleda tako, da:

- **podatke o izvoru sredstev pridobi na podlagi že obstoječih in znanih dejstev o stranki** ter jih ni treba zahtevati neposredno od stranke;
- nadaljevanje poslovnega razmerja s stranko, ki je postala PIO, **pisno odobri nadrejena odgovorna oseba, ki zaseda položaj višjega vodstva;**
- **mesečno spremlja poslovanje PIO** oziroma kot je podrobneje opisano v nadaljevanju (glej *Spremljanje poslovanja PIO*).

Spremljanje poslovanja PIO

Dejstvo, da se je tveganje stranke spremenilo, vpliva tudi na pogostost spremljanja njenega poslovanja. Kot navedeno v poglavju 4.6 *Spremljanje poslovanja stranke*, se poslovanje visoko tveganih strank (kamor spada tudi PIO) spremlja najmanj mesečno.

Če zavezanec oceni, da poslovanje stranke, ki je PIO, oziroma z njo povezanih oseb **ne odstopa od napovedanega namena in obsega poslovanja, oziroma zavezanec ocenjuje, da njeno poslovanje ni tvegano za PD/FT, lahko pogostost spremljanja poslovanja stranke zmanjša**, in sicer če so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:

- poslovanje stranke ne odstopa več kot eno (1) leto od začetka poglobljenega spremljanja poslovanja;
- drugi kriteriji tveganja imajo stopnjo tveganja nizko ali običajno;
- zavezanec je zagotovil aplikativno podporo, ki bo odgovorne zaposlene pri zavezancu nemudoma opozorila na morebitna odstopanja od namena in obsega poslovanja;

⁵ Podobno Urad v mnenju, objavljenem na spletni strani: https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/UPPD/Dokumenti/Mnenja/Pregled-stranke/ugotavljanje_in_preverjanje_istovetnosti_tujcev.pdf

- pridobljeno je bilo mnenje strokovne službe PPDFT in
- odločitev je odobrila nadrejena odgovorna oseba, ki zaseda položaj višjega vodstva.

Pogostost spremljanja poslovanja stranke se lahko zmanjša na **letno spremljanje**, če bi bila stranka brez PIO kriterija tveganja ocenjena kot nizko tvegana, oziroma na **polletno spremljanje**, če bi bila stranka brez PIO kriterija tveganja ocenjena kot običajno tvegana.

Kljub temu stranka, ki je PIO oziroma je PIO z njo povezana oseba, **ostane v kategoriji tveganosti stranke, ki je enaka ali primerljiva kategoriji tveganosti stranke visokega tveganja, kot jo določa metodologija BS**, kot to zahteva zakonski minimum. Prav tako je potrebno glede na visoko tveganje zagotoviti postopek preverjanja ter posodabljanja pridobljenih podatkov in dokumentacije o stranki najmanj v obdobju 1 do 2 let.

4.4.3.2. Posebnosti poglobljenega pregleda strank, povezanih s Seznamom visoko tveganih tretjih držav

Evropska komisija v skladu z AMLD sprejme delegiran akt, v katerem opredeli visoko tvegane tretje države, ki imajo strateške pomanjkljivosti na področju PD/FT. Seznam objavi Urad na svoji spletni strani⁶ – Seznam visoko tveganih tretjih držav.

Preverjanje strank, povezanih s Seznamom visoko tveganih tretjih držav

V skladu z ZPPDFT-1 mora zavezanec izvesti ukrepe poglobljenega pregleda, kadar je stranka povezana z državo s Seznama visoko tveganih tretjih držav.

Stranka je povezana z visoko tvegano tretjo državo, kadar:

- je državljani države, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav;
- ima sedež oziroma stalno ali začasno prebivališče v državi, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav;
- je zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL državljani države, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav;
- ima zakoniti zastopnik, oseba, pooblaščenca za zastopanje, ali DL stalno oziroma začasno prebivališče v državi, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav.

Preverjanje se izvaja pred sklenitvijo poslovnega razmerja in tudi med njegovim trajanjem ter obsega:

- dodatno preverjanje podatkov o dejavnosti stranke;
- dodatno preverjanje podatkov o namenu in predvideni naravi poslovanja in podatkov o razlogih nameravane ali izvršene transakcije;
- pridobivanje podatkov o izvoru sredstev in premoženja, ki so ali bodo predmet poslovnega razmerja;
- odobritev poslovnega razmerja s strani odgovorne osebe, ki zaseda položaj višjega vodstva;
- pogostejše spremljanje poslovanja stranke in
- krajše časovno obdobje za preverjanje in posodabljanje dokumentacije in podatkov na stranki.

Ko zavezanec sklepa poslovno razmerje s fizično ali pravno osebo, ki ima **prebivališče ali sedež v državi, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav** (oziroma imajo prebivališče v taki državi z njimi povezane osebe – zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, DL), mora zavezanec zagotoviti, da je **stranka avtomatično umeščena v kategorijo tveganosti stranke, ki je enaka ali primerljiva kategoriji tveganosti stranke visokega tveganja, kot jo določa metodologija BS**.

⁶ http://www.uppd.gov.si/si/javne_objave/seznam_drzav_50_clen_zppdft_1/

Če je stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščen za zastopanje, ali DL **državljan države, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav**, gre za **kriterij tveganja s stopnjo »povečano tveganje«**, ki skupaj z drugimi kriteriji tveganja vpliva na OTS (*podrobneje v poglavju 4.1.2 Tveganje, povezano z geografskim območjem*).

Spremljanje poslovanja strank, povezanih s Seznamom visoko tveganih tretjih držav

V skladu Smernicami se poslovanje visoko tveganih strank spremlja najmanj na mesečni ravni (*podrobneje v poglavju 4.6 Spremljanje poslovanja stranke*).

Če zavezanec oceni, da poslovanje stranke, ki ima prebivališče ali sedež v državi, ki je na seznamu visoko tveganih tretjih držav, **ne odstopa od napovedanega namena in obsega poslovanja, oziroma zavezanec ocenjuje, da njeno poslovanje ni tvegano za PD/FT, lahko pogostost spremljanja poslovanja stranke zmanjša**, in sicer če so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:

- poslovanje stranke ne odstopa več kot eno (1) leto od začetka poglobljenega spremljanja njenega poslovanja;
- drugi kriteriji tveganja imajo stopnjo tveganja nizko ali običajno;
- zavezanec je zagotovil aplikativno podporo, ki bo odgovorne zaposlene pri zavezancu nemudoma opozorila na morebitna odstopanja od namena in obsega poslovanja;
- pridobljeno je bilo mnenje strokovne službe PPDFT in
- odločitev je odobrila nadrejena odgovorna oseba, ki zaseda položaj višjega vodstva.

Kljub temu stranka, ki ima prebivališče ali sedež v državi s Seznamom visoko tveganih tretjih držav, **ostane v kategoriji tveganosti stranke, ki je enaka ali primerljiva kategoriji tveganosti stranke visokega tveganja, kot jo določa metodologija BS**, kot to zahteva zakonski minimum. Prav tako je treba glede na visoko tveganje zagotoviti postopek preverjanja ter posodabljanja pridobljenih podatkov in dokumentacije o stranki najmanj v obdobju 1 do 2 let.

Preverjanje transakcij, povezanih s Seznamom visoko tveganih tretjih držav

V ZPPDFT-1 je določeno, da mora zavezanec izvesti ukrepe poglobljenega pregleda tudi, kadar je transakcija povezana z visoko tvegano tretjo državo s Seznamom visoko tveganih tretjih držav, in da mora pri tem pridobiti podatke o razlogih nameravane ali izvršene transakcije.

Transakcija se lahko izvrši v okviru sklenjenega poslovnega razmerja ali kot občasna transakcija.

Transakcija v okviru sklenjenega poslovnega razmerja:

- zavezanec v okviru spremljanja poslovanja stranke presodi, ali so transakcije z državami s Seznamom visoko tveganih tretjih držav v skladu z namenom, naravo in obsegom poslovanja stranke, ter v primeru ugotovljenega odstopanja pridobi dodatna dokazila (*npr. računi, dobavnice, pogodbe*), na podlagi katerih bo mogoče ugotoviti razloge za nameravane ali izvršene transakcije s temi državami;
- pri tem mora zavezanec vsako transakcijo, ki presega vrednost 15.000 EUR in je na zahtevo stranke opravljena na račune pravnih ali fizičnih oseb v državi s Seznamom visoko tveganih tretjih držav ali na račune pravnih in fizičnih oseb, ki imajo sedež oziroma stalno ali začasno prebivališče v državi s Seznamom visoko tveganih tretjih držav, poročati Uradu;
- v primeru ugotovljenih sumljivih ravnanj stranke, povezanih s transakcijami z državami s Seznamom visoko tveganih tretjih držav, zavezanec stranko razvrsti v kategorijo tveganosti stranke, ki je enaka ali primerljiva kategoriji tveganosti stranke visokega tveganja, kot jo določa metodologija BS, in presodi smiselnost prijave suma PD/FT Uradu.

Občasne transakcije

ZPPDFT-1 občasno transakcijo določa kot transakcijo, ki jo izvaja oseba, ki z zavezancem nima sklenjenega poslovnega razmerja. Če občasna transakcija pomeni prenos sredstev, ki presega 1.000 EUR, zakon zahteva izvršitev pregleda stranke.

Če občasno transakcijo, za katero ZPPDFT-1 zahteva pregled stranke, odredi oseba, povezana z državo, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav, je zavezanec dolžan pridobiti tudi podatek o razlogu nameravane občasne transakcije.

Podatek o razlogu nameravane občasne transakcije je zavezanec dolžan pridobiti tudi, kadar je ta opravljena na račune pravnih ali fizičnih oseb v državi s seznama visoko tveganih tretjih držav ali na račune pravnih in fizičnih oseb, ki imajo sedež oziroma stalno ali začasno prebivališče v državi, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav.

Plačilni promet

Zavezanci, ki so hkrati plačilne institucije, kot dodatni ukrep poglobljenega pregleda v primeru transakcij z državami s Seznamom visoko tveganih držav (opravljenih bodisi v okviru poslovnega razmerja bodisi kot občasna transakcija) zagotovijo, da transakcije vedno spremlja podatek o namenu transakcije.

4.5. Prepoved poslovanja

ZPPDFT-1 v 64. členu prepoveduje **uporabo anonimnih produktov**, ki bi posredno ali neposredno omogočali prikrivanje identitete stranke, kar zavezanec ustrezno upošteva pri oceni tveganja novega produkta ali storitve.

Prav tako ZPPDFT-1 vsebuje izrecno prepoved poslovanja s strankami, ki izkazujejo lastništvo pravne osebe ali podobnega subjekta tujega prava na podlagi **delnic na prinosnika, katerih sledljivost ni omogočena prek KDD** ali podobnega registra ali trgovalnih računov, **in ki ga ni mogoče ugotoviti na podlagi druge poslovne dokumentacije**.

Če stranka predloži verodostojna dokazila, ki izkazujejo lastnika prinosniških delnic (*npr. pogodbe, notarskega potrdila ali delniške knjige tujega organa*), je poslovno razmerje s stranko dovoljeno skleniti, vendar je treba stranko obravnavati kot visoko tvegano (kategorija tveganosti stranke, ki je enaka ali primerljiva kategoriji tveganosti stranke visokega tveganja, kot jo določa metodologija BS) ter posledično izvajati ukrepe poglobljenega pregleda pred sklenitvijo poslovnega razmerja in tudi med njegovim trajanjem. Izjema so družbe, katerih evidenco o imetnikih prinosniških delnic vodi KDD. Zaradi rednega osveževanja teh podatkov in nadzora nad spremembami podatkov o imetnikih delnic lahko ta kriterij tveganja zavezanec obravnava s stopnjo tveganja »običajno tveganje«.

Zakon tudi prepoveduje sklepanje poslovnih razmerij z **navideznimi bankami ali bankami, ki poslujejo z navideznimi bankami**. Zato so zavezanci, ki imajo korespondenčne ali kontokorentne odnose z bankami, dolžni pred sklenitvijo poslovnega razmerja ali izmenjavo ključa preveriti, ali banka deluje kot navidezna banka oziroma posluje s tovrstnimi bankami.

4.6. Spremljanje poslovanja stranke

(angl. Transaction Monitoring)

Spremljanje poslovanja strank se razlikuje glede na kategorijo tveganosti stranke, pri čemer mora zavezanec v skladu z ZPPDFT-1 preveriti skladnost strankinega poslovanja s predvideno naravo in namenom poslovanja ter morebitno odstopanje od običajnega poslovanja.

Pogostost spremljanja poslovanja stranke je odvisna od OTS, pri čemer se za bolj tvegane stranke zahteva pogostejša spremljava, za manj tvegane stranke pa se dopušča manj pogosta spremljava (načelo sorazmernosti). V skladu s Smernicami je treba spremljanje poslovanja stranke izvesti:

- **enkrat letno za nizko tvegane stranke,**
- **polletno za običajno tvegane stranke,**
- **mesečno za visoko tvegane stranke.**

Kategorija tveganosti stranke in pripadajoča pogostost spremljanja poslovanja stranke ne vplivata na dolžnost zavezanca glede spremljanja posameznih visoko tveganih transakcij – zavezanec mora (ne glede na tveganost stranke, ki je transakcijo izvedla) **na dnevni ravni** zagotoviti spremljanje najmanj naslednjih visoko tveganih transakcij:

- transakcije iz 68. člena ZPPDFT-1, ne glede na to, ali se stranka pojavlja v vlogi plačnika ali prejemnika;
- transakcije na predhodno spečem računu;
- druge visoko tvegane transakcije, za katere zavezanec oceni, da je pri njih potrebna dnevna spremljava.

Glede na kriterije tveganja, ki izhajajo iz samega poslovanja stranke (ali posamične transakcije), mora zavezanec zagotoviti tudi **redno posodabljanje OTS**. Zavezanec mora ne glede na predvideni rok ponovnega pregleda stranke posodobiti OTS vedno, kadar v zvezi s stranko ali transakcijo ugotovi sum PD/FT oziroma kadar je pri poslovanju stranke ugotovljen kriterij tveganja, ki ima v skladu z metodologijo OTS zavezanca visoko tveganje (*npr. stranka je PIO, prijava suma PD/FT Uradu*).

Zaradi zagotavljanja učinkovitega upravljanja tveganj na področju PPFT se zavezancem priporoča, da za spremljanje poslovanja stranke vzpostavijo ustrezno informacijsko podporo. Od zavezancev iz 1. točke poglavja 1.2 Smernic se pričakuje, da bodo vzpostavili informacijsko podporo za spremljanje poslovanja stranke tako, da bodo kriteriji tveganja, ki izhajajo iz samega poslovanja stranke (ali posamične transakcije), omogočali avtomatično posodabljanje (izhodiščne) OTS in kategorije tveganosti stranke. Pri tem mora sistem dopuščati tudi ročno spremembo kategorije tveganosti stranke. Razlogi in zaposleni, ki je vnesel ročno spremembo kategorije tveganosti stranke, morajo biti evidentirani.

4.7. Preverjanje in posodabljanje podatkov in dokumentacije

V skladu z ZPPDFT-1 mora zavezanec preveriti ter posodobiti pridobljene podatke in dokumentacijo o stranki, pri čemer obseg in pogostost zavezanec prilagodi tveganju PD/FT, ki ga je ugotovil na podlagi ocene tveganja oziroma najpozneje po preteku petih let od zadnjega pregleda stranke, če je stranka pri zavezancu v zadnjih 12 mesecih izvedla vsaj eno transakcijo. Zakon s to določbo od zavezanca zahteva, da preveri, ali so vsi podatki in dokumentacija, ki jo je prejel ob sklenitvi poslovnega razmerja s stranko ali med njegovim trajanjem, še ustrezni, vključno s **preverjanjem, ali stranka posluje v skladu s prevideno naravo, namenom in obsegom poslovanja ter ali je stranka postala PIO**. Glede na izvedeno preverjanje zavezanec po potrebi posodobi podatke in OTS ter ponovni pregled stranke ustrezno evidentira.

Zavezanec pri tem upošteva pristop, ki temelji na oceni tveganja, kar pomeni, da mora v primeru strank, ki predstavljajo višje tveganje z vidika PPDFT, zagotoviti pogostejše posodabljanje pridobljenih podatkov in dokumentacije.

Zavezanec preverja in posodablja obstoječo dokumentacijo in podatke o stranki:

- v obdobju 3 do 5 let za **nizko tvegane** stranke;
- v obdobju 2 do 3 let za **običajno tvegane** stranke;
- v obdobju 1 do 2 let za **visoko tvegane** stranke.

Zavezancu priporočamo **vzpostavitev informacijske podpore, ki bo zaposlene opozorila na dolžnost preverjanja in posodabljanja dokumentacije in podatkov o stranki** ter bo hkrati vključevala tudi revizijsko sled glede opravljenega pregleda.

Pri posodabljanju podatkov in dokumentacije o stranki se **ne zahteva njena osebna navzočnost**. Zavezanec lahko podatke in dokumentacijo pridobi na podlagi verodostojnih dokazil, ki mu jih posreduje stranka (*npr. prek sredstev elektronske identifikacije, spletne banke, e-pošte, navadne pošte, prek tretje osebe ali zastopnika/posrednika*).

Če stranka na poziv zavezanca ne predloži zahtevanih podatkov in dokumentacije ali posodobitev podatkov ni mogoča zaradi neodzivnosti stranke, **zavezanec omeji poslovanje stranke, za katero oceni povečano ali visoko tveganje**, tako da:

- **ne sklene dodatnega poslovnega razmerja**, dokler stranka ne predloži zahtevanih podatkov in dokumentacije, ki so potrebni za posodobitev;
- **ne izvede transakcije, za katero se v skladu z ZPPDFT-1 zahteva pregled stranke**⁷.

Zavezanec lahko navedene ukrepe uporabi tudi pri strankah, za katere ocenjuje nizko ali običajno tveganje, če na podlagi pristopa, ki temelji na oceni tveganja, ugotovi, da je tovrsten ukrep potreben.

Produkti in storitve, ki jih zavezanec ponuja na podlagi predhodno sklenjenega poslovnega razmerja, niso predmet omejitev, prav tako niso predmet omejitev transakcije, za katere se po ZPPDFT-1 ne zahteva pregled stranke⁸.

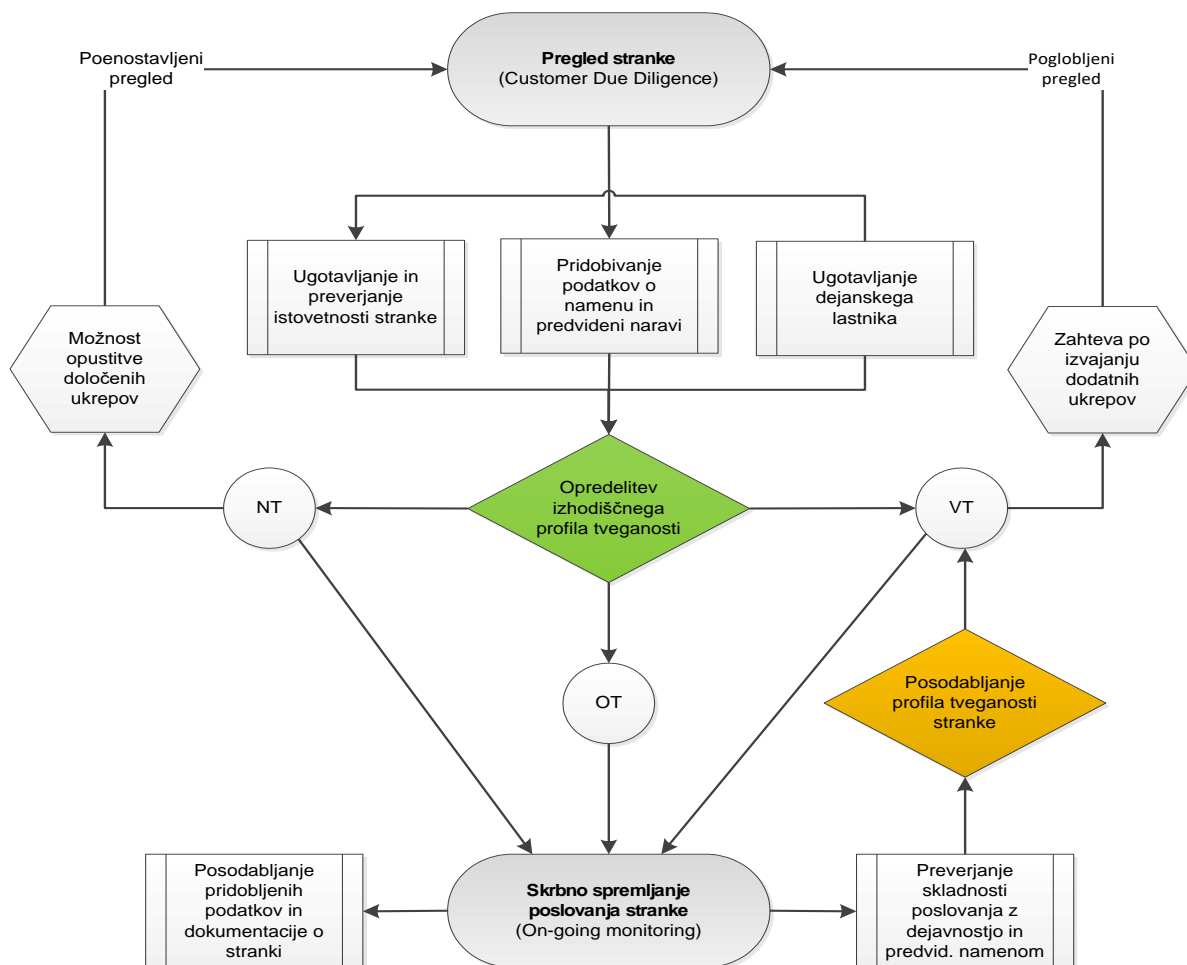
Vsekakor je treba **neodzivnost stranke na pozive zavezanca o predložitvi zahtevanih podatkov in dokumentacije, ki so potrebni za izvršitev zakonsko predpisanega posodabljanja, presoditi z vidika tveganj za PD/FT** ter v tem okviru presoditi smiselnost prijave suma PD/FT Uradu oziroma smiselnost nadaljevanja poslovnega razmerja s tako stranko.

Če stranka v obdobju, daljšem od 12 mesecev, ni imela nobene transakcije, t. i. **speči račun** (obresti in stroški vodenja računa se ne štejejo za transakcijo stranke), se ne zahteva spremljanje poslovanja stranke oziroma preverjanje in posodabljanje podatkov in dokumentacije o stranki. V teh primerih zavezanec zagotovi, da ob ponovni aktivaciji računa (po obdobju, daljšem od 12 mesecev, je ponovno izvršena transakcija) aktivnost stranke nemudoma zazna ter izvede ponovni pregled stranke, ki po potrebi vključuje tudi posodobitev predhodno pridobljenih podatkov in dokumentacije. Ponovno aktiviranje spečega računa je treba upoštevati pri OTS kot enega od kriterijev tveganja glede na produkt, storitev ali transakcijo.

⁷ Transakcije v vrednosti 15.000 EUR ali več (ne glede na to, ali poteka posamično ali z več transakcijami, ki so med seboj očitno povezane) in ki jih stranka izvede v okviru obstoječega poslovnega razmerja (2. točka prvega odstavka 17. člena ZPPDFT-1).

⁸ Torej transakcije, ki ne zapadejo pod 2. točko prvega odstavka 17. člena.

Proces opredelitve izhodiščne OTS in posodabljanja OTS:

5. Politika sprejemljivosti strank

Na podlagi izvedene OTZ zavezanec izdela oziroma posodobi obstoječo Politiko sprejemljivosti strank (angl. Customer Acceptance Policy), s katero opredeli svoj **namen glede poslovanja s strankami, ki zapadejo v posamezno OTS**.

Omenjena politika združuje **poslovno strategijo zavezanca in upravljanje tveganj na področju PPDFT**. Če zavezanec svojo poslovno priložnost vidi v bolj tveganih strankah, produktih, storitvah, transakcijah ali distribucijskih poteh, mora temu primerno okrepiti tudi kontrolno okolje za učinkovito obvladovanje povečanih tveganj, povezanih s takimi strankami, produkti, storitvami in transakcijami (*npr. uveljavitev dodatnih kontrol, povečanje števila zaposlenih v strokovni službi za PPDFT, vpeljava načela štirih oči*), in nasprotno, če je poslovna usmeritev zavezanca manj tvegana z vidika PPDFT, se dopušča kontrolno okolje, prilagojeno manjšim tveganjem, ki jih je zavezanec pripravljen sprejeti.

Politika sprejemljivosti strank mora določati tudi okoliščine, v katerih zavezanec ne bo sklenil novega poslovnega razmerja oziroma bo prekinil obstoječe poslovno razmerje zaradi previsokega tveganja, da bi bil sistem zavezanca zlorabljen za PD/FT.

6. Končne določbe

Smernice začnejo veljati po objavi na spletni strani Banke Slovenije.

Zavezanci so dolžni prilagoditi svoje politike, kontrole in postopke v skladu s Smernicami v roku 12 mesecev po objavi Smernic na spletnem mestu Banke Slovenije.

Zavezanci iz 1. točke poglavja 1.2 Smernic prvo OTZ v skladu s Smernicami pripravijo najpozneje do 31. 3. 2021.

PRILOGA 1: Metodologija BS za OTZ

Priloga
1_Metodologija BS z

PRILOGA 2: Metodologija BS za OTS

Priloga
2_Metodologija BS z

PRILOGA 3: Sektorske smernice za posamezne zavezanke

Sektorske smernice so namenjene posameznim zavezancem z namenom posebnostim posameznim zavezancem prilagojene ureditve določenih zahtev iz Smernic, in sicer:

- **plačilnim institucijam in plačilnim institucijam z opustitvijo (ki hkrati niso banke, hranilnice ali podružnice tujih bank);**
- **izdajateljem e-denarja in izdajateljem e-denarja z opustitvijo;**
- **menjalnicam.**

Sektorske smernice določajo značilnostim posameznih zavezancev prilagojene zahteve in v tem delu odstopajo od osnovnih poglavij Smernic. Glede zahtev, ki jih Sektorske smernice ne urejajo, se smiselno uporabljajo zahteve osnovnih poglavij Smernic. Ne glede na navedeno se za zavezanke iz prejšnjega odstavka ne uporablja poglavje 3. Smernic (Ocena tveganja zavezanca).

V skladu z drugim odstavkom 13. člena ZPPDFT-1 zavezanec izdelava oceno tveganja posamezne skupine ali vrste stranke, poslovnega razmerja, transakcije, produkta, storitve ali distribucijske poti ter upošteva dejavnike geografskega tveganja glede na možne zlorabe za pranje denarja in financiranje terorizma. Pri ocenjevanju tveganja posameznih skupin, vrst ali področij tveganj se zavezancem **priporoča**, da sorazmerno in smiselno uporabijo kriterije tveganja, kot so po skupinah in področjih opisani v poglavju 3. Smernic – OTZ.

V Sektorskih smernicah so podrobneje urejeni kriteriji tveganja, na podlagi katerih zavezanci ocenijo tveganje PD/FT v okviru ocene tveganja posamične stranke (OTS).

Kriteriji tveganja, opisani v posameznih poglavjih Sektorskih smernic, niso izčrpni. Zavezanci morajo imeti celoten pogled nad tveganjem in upoštevati tudi kriterije, za katere sami ocenjujejo, da vplivajo na OTS. Pri tem lahko (poleg kriterijev, ki jih kot minimalni standard določajo Sektorske smernice) upoštevajo tudi druge kriterije, navedene v Smernicah.

1. Posebnosti ocene tveganja za plačilne institucije

BS v nadaljevanju navaja podrobnejše usmeritve zavezancem, ki so plačilne institucije in plačilne institucije z opustitvijo (in hkrati niso banke, hranilnice ali podružnice tujih bank), glede posameznih zahtev Smernic.

Plačilne institucije izvajajo plačilne storitve, za katere so v skladu z *zakonom, ki ureja plačilne storitve, storitve za izdajo elektronskega denarja in plačilne sisteme*, pridobile ustrezno dovoljenje. Tveganje PD/FT izhaja iz strank in transakcij, ki jih stranke izvajajo v okviru sklenjenega poslovnega razmerja in iz občasnih transakcij, kot jih določa ZPPDFT-1.

1.1. Kriteriji tveganja OTS

V nadaljevanju je naveden nabor kriterijev tveganj, ki jih zavezanec mora upoštevati kot minimalni standard, pri čemer lahko upošteva tudi dodatne kriterije (opredeljene v Smernicah ali ki izvirajo iz poslovanja zavezanca) oziroma spodaj navedene kriterije strožje obravnava.

KRITERIJI TVEGANJA GLEDE NA STRANKO	STOPNJA TVEGANJA
Stranka, katere istovetnost je bila preverjena na podlagi dovoljenja za začasno bivanje ali izkaznice prosilca za mednarodno zaščito	
Stranka, njen zakoniti zastopnik ali oseba pooblaščen za zastopanje, je PIO, ožji družinski član PIO oziroma ožji sodelavec s PIO	
Stranka je rezident	
Stranka je nerezident	
V zvezi s stranko ali z njo povezano osebo so ugotovljeni indikatorji suma PD/FT, kot na primer:	

<ul style="list-style-type: none"> - ni ekonomske logike poslovanja v Sloveniji (npr. stranka ima sedež in izvaja transakcije zunaj geografskega območja plačilne institucije in namen tovrstnega poslovanja ni jasen); - zdi se, da stranka deluje v imenu druge osebe (npr. tretja oseba nadzoruje/spremlja stranko, stranka bere navodila iz zapisa); - transakcije stranke so vedno tik pod mejnimi vrednostmi; - stranka uporablja storitev na neobičajen način (npr. denar pošilja sama sebi ali ga prejema od sebe ali ga pošilja takoj po prejetju); - stranka ve zelo malo o prejemniku plačila oziroma ne želi posredovati informacij o njem; - več strank podjetja prenaša sredstva istemu prejemniku plačila ali pa se zdi, da so informacije o njihovi identiteti enake, na primer naslov ali telefonska številka; - k opravljeni transakciji niso priložene zahtevane informacije o plačniku ali prejemniku plačila; - poslani ali prejeti znesek se ne ujema s prihodki stranke (če so znani). 	
Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL je bila prijavljena Uradu zaradi suma PD/FT	
Urad je za stranko posredoval zahtevo za spremljanje poslovanja ali zahtevo za zadržanje sredstev	
Za stranko, zakonitega zastopnika, osebo pooblaščenca za zastopanje, ali DL je prejeta poizvedba Urada	
Družbe, katerih dejavnost je gotovinsko visoko intenzivna	
Lastniška struktura družbe je nenavadna ali čezmerno zapletena glede na naravo njenega poslovanja	
Družbe, ki izkazujejo lastništvo na podlagi delnic na prinosnika, pri čemer je lastništvo razvidno iz evidence imetnikov prinosniških delnic pri KDD	
Družbe, ki izkazujejo lastništvo na podlagi delnic na prinosnika, pri čemer stranka razkrije lastništvo na podlagi pogodbe, notarskega potrdila ali delniške knjige tujega organa	
Zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL je PIO, ožji družinski član PIO oziroma ožji sodelavec s PIO	
Pravna oseba, ustanovljena v korist PIO, oziroma zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL je tuja PIO	
Druge družbe, ki ne zapadejo med visoko ali nizko tvegane	

KRITERIJI TVEGANJA GLEDE NA GEOGRAFSKO OBMOČJE	STOPNJA TVEGANJA
Stranka ima stalno ali začasno prebivališče oziroma je državljani Republike Slovenije	
Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ima stalno oziroma začasno prebivališče zunaj Republike Slovenije	
Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ima stalno oziroma začasno prebivališče v državi, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav	

Zavezanci lahko pripravijo lasten seznam geografskih območij in posamezna geografska območja ocenijo drugače, kot je predlagano v zgornji preglednici. Ne glede na navedeno morajo zavezanci geografska območja, ki so na Seznamu visoko tveganih tretjih držav, vedno oceniti in obravnavati kot visoko tvegana geografska območja.

Pri ocenjevanju tveganj geografskih območij zavezanci kot obvezen vir upoštevajo:

- seznam držav, ki ga Urad, v skladu z ZPPDFT-1, objavlja na svoji spletni strani in vključuje:
 - visoko tvegane tretje države s strateškimi pomanjkljivostmi, v katerih ne veljajo ustrezni ukrepi za PPFT;
 - države, pri katerih obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma;
- sezname držav, zoper katere so bili sprejeti omejevalni ukrepi Varnostnega sveta OZN ali Evropske unije.

KRITERIJI TVEGANJA GLEDE NA PRODUKT/STORITEV/TRANSAKCIJO	STOPNJA TVEGANJA
Poravnavanje obveznosti za opravljena plačila in dvige gotovine se opravijo prek transakcijskih računov strank ali UPN pri banki znotraj EGP	
Drugi produkti/storitve in transakcije, za katere zavezanec ocenjuje nizko tveganje	
Produkti in storitve, ki predstavljajo povečano tveganje: <ul style="list-style-type: none"> • produkti, ki omogočajo transakcije visoke in neomejene vrednosti; • produkti in storitve, ki so dosegljive po vsem svetu. 	
Drugi produkti/storitve, za katere zavezanec ocenjuje povečano tveganje	
Transakcije, ki predstavljajo povečano tveganje in se upoštevajo v okviru spremljanja poslovnih aktivnosti (angl. Transaction Monitoring) ter lahko vplivajo na OTS: <ul style="list-style-type: none"> • transakcije, ki se opravijo z gotovino; • transakcije izvedejo plačniki iz različnih držav na račun istega prejemnika plačila; • druge transakcije, za katere zavezanec ocenjuje povečano tveganje. 	

KRITERIJI TVEGANJA GLEDE DISTRIBUCIJSKE POTI	STOPNJA TVEGANJA
Produkt ali storitev se ponuja s pomočjo video identifikacije	(najmanj 1 leto)
Produkt ali storitev se ponuja v osebni navzočnosti stranke, zakonitega zastopnika	
Sklenitev poslovnega razmerja prek osebe, pooblaščenca za zastopanje	
Sklenitev poslovnega razmerja prek agenta/posrednika	
Sklenitev poslovnega razmerja na podlagi sredstev elektronske identifikacije	
Sklenitev poslovnega razmerja prek tretje osebe	

2. Posebnosti ocene tveganja za izdajatelje elektronskega denarja

BS v nadaljevanju podaja podrobnejše usmeritve zavezancem, ki so izdajatelji e-denarja in izdajatelji e-denarja z opustitvijo (sektorske usmeritve), glede posameznih zahtev Smernic.

Tveganje PD/FT pri poslovanju z e-denarjem je povezano zlasti s tveganji, ki izvirajo iz same storitve izdaje e-denarja in produkte, povezane z njimi, ter iz strank, ki tovrstne produkte in storitve uporabljajo.

2.1. Kriteriji tveganja OTS

V nadaljevanju je naveden nabor kriterijev tveganj, ki jih zavezanec mora upoštevati kot minimalni standard, pri čemer lahko zavezanec upošteva tudi dodatne kriterije (opredeljene v Smernicah ali ki izvirajo iz poslovanja zavezanca) oziroma spodaj navedene kriterije strožje obravnava.

KRITERIJI TVEGANJA GLEDE NA STRANKO	STOPNJA TVEGANJA
Stranka, katere istovetnost je bila preverjena na podlagi dovoljenja za začasno bivanje ali izkaznice prosilca za mednarodno zaščito	
Stranka je rezident	
Stranka je nerezident	
Stranka, njen zakoniti zastopnik ali oseba pooblaščenca za zastopanje, je PIO, ožji družinski član PIO oziroma ožji sodelavec s PIO	
V zvezi s stranko, zakonitim zastopnikom, osebo pooblaščenca za zastopanje, so bile ugotovljene negativne informacije	
V zvezi s stranko ali z njo povezano osebo so ugotovljeni indikatorji suma PD/FT, kot so na primer: <ul style="list-style-type: none">- stranka ali z njo povezana oseba se vede neobičajno ali sumljivo;- stranka ne poda zadostnih pojasnil glede ekonomske logike predvidenega poslovanja;- obstaja dvom glede verodostojnosti oziroma ustreznosti predložene dokumentacije;- stranka zahteva tajnost pri sklepanju poslovnega razmerja in ne želi razkriti določenih informacij, potrebnih med pregledom.	
Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL je bila prijavljena Uradu zaradi suma PD/FT	
Urad je za stranko posredoval zahtevo za spremljanje poslovanja ali zahtevo za zadržanje sredstev	
Za stranko, zakonitega zastopnika, osebo pooblaščenca za zastopanje, ali DL je prejeta poizvedba Urada	

KRITERIJI TVEGANJA GLEDE NA GEOGRAFSKO OBMOČJE	STOPNJA TVEGANJA
Stranka ima stalno ali začasno prebivališče oziroma je državljan Republike Slovenije	
Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ima stalno oziroma začasno prebivališče zunaj Republike Slovenije	
Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ima stalno oziroma začasno prebivališče v državi, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav	

Zavezanci lahko pripravijo lasten seznam geografskih območij in posamezna geografska območja ocenijo drugače, kot je predlagano v zgornji preglednici. Ne glede na navedeno morajo zavezanci geografska območja, ki so na Seznamu visoko tveganih tretjih držav, vedno oceniti in obravnavati kot visoko tvegana geografska območja.

Pri ocenjevanju tveganj geografskih območij zavezanci kot obvezen vir upoštevajo:

- seznam držav, ki ga Urad, v skladu z ZPPDFT-1, objavlja svoji spletni strani in vključuje:
 - visoko tvegane tretje države s strateškimi pomanjkljivostmi, v katerih ne veljajo ustrezni ukrepi za PPFT;

- države, pri katerih obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma;
- seznime držav, zoper katere so bili sprejeti omejevalni ukrepi Varnostnega sveta OZN ali Evropske unije.

KRITERIJI TVEGANJA GLEDE NA PRODUKT/TRANSAKCIJE	STOPNJA TVEGANJA
Plačilni instrumenti, za katere je zavezanec skladno z ZPPDFT-1 pridobil soglasje Urada za opustitev določenih ukrepov pregleda stranke v zvezi z e-denarjem	
Drugi produkti, za katere zavezanec ocenjuje nizko tveganje	
Plačilni instrumenti, ki predstavljajo povečano tveganje: <ul style="list-style-type: none"> • so brez (mesečnih) limitov oziroma omogočajo zelo visoke limite; • nimajo omejitev glede posameznega plačila; • omogočajo gotovinske dvige; • se lahko uporabijo tudi za druge namene (in ne le za nakup blaga in storitev); • ga je mogoče naložiti z anonimnim e-denarjem; • omogoča vplačila s strani tretjih oseb, katerih identiteta ni razkrita; • se lahko uporabi na večjem številu prodajnih mest (več različnih trgovcev). • 	
Transakcije, ki predstavljajo povečano tveganje in se upoštevajo v okviru spremljanja poslovnih aktivnosti (angl. Transaction Monitoring) ter lahko vplivajo na OTS: <ul style="list-style-type: none"> • stranka kupi več plačilnih instrumentov od istega izdajatelja, pogosto ponovno napolni plačilni instrument ali opravi več dvigov gotovine v kratkem obdobju in brez ekonomske logike; • transakcije stranke so vedno tik pod mejno vrednostjo/mejami transakcije; • zdi se, da plačilni instrument uporablja več ljudi, katerih identiteta izdajatelju ni znana (npr. produkt se uporablja z več naslovov IP hkrati); • identifikacijski podatki stranke se pogosto spreminjajo (npr. domači naslov ali naslov IP ali povezani bančni računi); • plačilni instrument se ne uporablja v skladu z namenom (npr. uporablja se v tujini, čeprav je bil zasnovan kot darilna kartica nakupovalnega središča); • druge transakcije, za katere zavezanec ocenjuje povečano tveganje. 	

KRITERIJI TVEGANJA GLEDE DISTRIBUCIJSKE POTI	STOPNJA TVEGANJA
Plačilni instrument se ponuja s pomočjo video identifikacije	(najmanj 1 leto)
Plačilni instrument se ponuja v osebni navzočnosti stranke, zakonitega zastopnika	
Sklenitev poslovnega razmerja prek osebe, pooblaščenca za zastopanje	
Sklenitev poslovnega razmerja prek agenta/posrednika	
Sklenitev poslovnega razmerja na podlagi sredstev elektronske identifikacije	
Sklenitev poslovnega razmerja prek tretje osebe	

3. Posebnosti ocene tveganja za menjalnice

Ključni kriteriji tveganja, ki povečujejo tveganje PD/FT pri menjalnicah, vključujejo razširjenost gotovinskih transakcij, anonimnost transakcij, obmejno poslovanje ter poslovanje z občasnimi strankami (turisti, čezmejni delavci, pa tudi migranti in prosilci za azil). Menjalnice so tako dolžne oceniti tveganja, ki izvirajo iz njihovega poslovanja z občasnimi strankami, ter zaradi obvladovanja ugotovljenih tveganj PD/FT sprejeti ustrezne politike, kontrole in postopke.

Ne glede na to je treba upoštevati, da pri večini menjalnic v Sloveniji menjalništvo ni glavna dejavnost, s katero se ukvarjajo (ampak je npr. hotelirstvo, trgovina, gostinstvo, frizerstvo). Prav tako je treba upoštevati enostavnost njihovega poslovanja (večina menjalnic je samostojnih podjetnikov ali mikro družb z omejeno odgovornostjo) ter dejstvo, da je za menjalništvo ugotovljena nizka nacionalna ocena tveganja pranja denarja in financiranja terorizma.

Zahteve iz Smernic glede **OTS** (poglavje 4. Ocena tveganja stranke) za menjalnice niso v celoti zavezujoče, temveč se **smiselno uporabijo le glede obsega pregleda stranke** (glej poglavje 4.4 *Obseg pregleda glede na OTS*). Zahteve v zvezi s pregledom stranke pri menjalnicah so predstavljanje v nadaljevanju.

Prav tako za menjalnice niso zavezujoče zahteve Smernic glede politike sprejemljivosti strank (glej poglavje 5. *Politika sprejemljivosti strank*).

3.1. Sektorske usmeritve glede pregleda stranke

Zavezanec je v skladu z ZPPDFT-1 dolžan pri opravljanju menjalniških poslov, ki presegajo vrednost 1.000,00 EUR, izvesti pregled stranke in tako:

- ugotoviti istovetnosti stranke ter preveriti njeno istovetnosti na podlagi verodostojnih, neodvisnih in objektivnih virov;
- ugotoviti dejanskega lastnika stranke;
- pridobiti podatke o namenu transakcije.

Zavezanec glede na pridobljene podatke in ugotovljeno tveganje PD/FT opravi poenostavljen, običajen ali poglobljen pregled stranke. Zavezanec pri izvajanju ukrepov glede na obseg pregleda upošteva Smernice.

Kriteriji tveganja, ki vplivajo na obseg pregleda stranke pri izvajanju menjalniških poslov, so:

KRITERIJI TVEGANJA GLEDE NA STRANKO	STOPNJA TVEGANJA
Stranka, katere istovetnost je bila preverjena na podlagi dovoljenja za začasno bivanje ali izkaznice prosilca za mednarodno zaščito	
Stranka, njen zakoniti zastopnik ali oseba pooblaščenca za zastopanje, je PIO, ožji družinski član PIO oziroma ožji sodelavec s PIO	
Stranka je rezident	
Stranka je nerezident	
V zvezi s stranko ali z njo povezano osebo so ugotovljeni indikatorji suma PD/FT, kot so na primer: <ul style="list-style-type: none">- stranka ali z njo povezana oseba se vede neobičajno ali sumljivo;- stranka se izogiba dajanju zahtevanih podatkov;- obstaja dvom glede verodostojnosti oziroma ustreznosti predložene dokumentacije;- zdi se, da stranka deluje v imenu druge osebe (npr. tretja oseba nadzoruje/spremlja stranko, stranka bere navodila iz zapisa).	
Stranka, zakoniti zastopnik, oseba pooblaščenca za zastopanje, ali DL je bila prijavljena Uradu zaradi suma PD/FT	
Urad je za stranko posredoval zahtevo za spremljanje poslovanja ali zahtevo za zadržanje sredstev	
Za stranko, zakonitega zastopnika, osebo pooblaščenca za zastopanje, ali DL je prejeta poizvedba Urada	

Družbe, ki delujejo v industriji oziroma katerih dejavnost je:	
<ul style="list-style-type: none"> • posredovanje plačil (t. i. Money Services Business); • izdaja, posredovanje, hramba virtualnih sredstev oziroma druga dejavnost, povezana z virtualnimi sredstvi; • nevladne in neprofitne organizacije; • dobrodelne organizacije; • proizvajalci in trgovci z orožjem in drugo vojaško opremo; • rudarstvo in pridobivanje rudnin; • naftne in plinske družbe; • gradbeništvo; • farmacija; • prodaja, posredovanje nepremičnin; • prodaja zlata in drugih plemenitih kovin; • prodaja, posredovanje dragocenega blaga oziroma sredstev visoke vrednosti (npr. jahte, avtomobili, umetniški in starinski izdelki.); • kazinoji in druge igre na srečo (stavnice, internetne igre na srečo itd.). 	
Lastniška struktura družbe je nenavadna ali čezmerno zapletena glede na naravo njenega poslovanja	
Družbe, ki izkazujejo lastništvo na podlagi delnic na prinosnika, pri čemer je lastništvo razvidno iz evidence imetnikov prinosniških delnic pri KDD	
Družbe, ki izkazujejo lastništvo na podlagi delnic na prinosnika, pri čemer stranka razkrije lastništvo na podlagi pogodbe, notarskega potrdila ali delniške knjige tujega organa	
Zakoniti zastopnik, oseba pooblaščen za zastopanje, ali DL je PIO, ožji družinski član PIO oziroma ožji sodelavec s PIO	
Pravna oseba, ustanovljena v korist PIO, oziroma zakoniti zastopnik, oseba pooblaščen za zastopanje, ali DL je tuja PIO	

KRITERIJI TVEGANJA GLEDE NA GEOGRAFSKO OBMOČJE	STOPNJA TVEGANJA
Stranka ima stalno ali začasno prebivališče oziroma je državljan Republike Slovenije	
Stranka, zakoniti zastopnik ali oseba pooblaščen za zastopanje, ima stalno oziroma začasno prebivališče zunaj Republike Slovenije	
Stranka, zakoniti zastopnik ali oseba pooblaščen za zastopanje, ima stalno oziroma začasno prebivališče v državi, ki je na Seznamu visoko tveganih tretjih držav	

Zavezanci lahko pripravijo lasten seznam geografskih območij in posamezna geografska območja drugače ocenijo, kot predlagano v zgornji preglednici. Ne glede na navedeno morajo zavezanci geografska območja, ki so na seznamu visoko tveganih tretjih držav, vedno oceniti in obravnavati kot visoko tvegana geografska območja.

Pri ocenjevanju tveganj geografskih območij zavezanci kot obvezen vir upoštevajo:

- seznam držav, ki ga Urad, v skladu z ZPPDFT-1, objavlja svoji spletni strani in vključuje:
 - visoko tvegane tretje države s strateškimi pomanjkljivostmi, v katerih ne veljajo ustrezni ukrepi za PPFT;
 - države, pri katerih obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma;
- sezname držav, zoper katere so bili sprejeti omejevalni ukrepi Varnostnega sveta OZN ali Evropske unije.

KRITERIJI TVEGANJA GLEDE TRANSAKCIJO	STOPNJA TVEGANJA
Transakcije, ki predstavljajo povečano tveganje in se upoštevajo pri izvršitvi menjalniškega posla in v okviru spremljanja poslovnih aktivnosti (angl. Transaction Monitoring):	
<ul style="list-style-type: none"> • menjavo izvaja stranka, čeprav to ni običajno za njeno registrirano dejavnost; • izvor sredstev ni poznan in ga stranka ne želi razkriti; • drobljenje transakcij (t. i. smurfing); • transakcije stranke so vedno tik pod mejnimi vrednostmi; • transakcija nima jasno razvidnega ekonomskega ali pravno utemeljenega namena; • menjava v določeno valuto in takojšnja menjava v drugo valuto; 	

- druge neobičajne okoliščine pri izvajanju transakcij (npr. znatna in nepojasnjena geografska razdalja med menjalnico in prebivališčem stranke);
- menjave v valute držav, ki so na Seznamu visoko tveganih tretjih držav;
- druge transakcije, za katere zavezanec ocenjuje povečano tveganje.

Metodologija za obseg pregleda stranke pri izvajanju menjalniškega posla:

STOPNJA TVEGANJA KRITERIJA	OBSEG PREGLEDA
Nizko tveganje	Poenostavljen
Običajno tveganje	Običajen
Povečano tveganje	Običajen/ Poglobljen
Visoko tveganje	Poglobljen

Na obseg pregleda lahko vpliva eden ali več kriterijev tveganja povezanih s stranko ali menjalniškim poslom.

V primeru več kriterijev tveganja se upošteva tisti kriterij tveganja, katerega stopnja tveganja je najvišja (npr. menjavo vrši rezident, ki je PIO – ker je PIO kriterij s stopnjo visoko tveganje, zavezanec izvede poglobljen pregled).